

1 Sreda, 15. septembar 2021.

2 [Uvodna reč]

3 [Javna sednica]

4 [Optuženi ulazi u sudnicu]

5 --- Po početku zasedanja u 09:30 časova

6 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Dobro jutro.

7 Dobro došli. Pre nego što počnemo želim, da fotografima pružim
8 mogućnost da naprave nekoliko snimaka. Izvolite. Hvala.

9 Molim Sudskog službenika da najavi predmet.

10 SUDSKI SLUŽBENIK: [Prevod] Dobro jutro, Časni sude. Ovo
11 je predmet KSC-BC-2020-05 Specijalizovani tužilac protiv
12 Saliha Mustafe.

13 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

14 Pre nego što zamolim prisutne da se predstave, najpre
15 bih želela da sve podsetim na nekoliko pravila koja moraju sve
16 vreme biti poštovana.

17 Najpre, pre nego što uzmete reč molim da se postarate da
18 je uključen mikrofoni i molim da ga isključite čim završite s
19 izlaganjem. Govorite polako i jasno budući da imamo prevod na
20 albanski i srpski, kao i sa tih jezika i na taj način ćete
21 omogućiti prevodiocima da dobro obavljaju svoj posao. I pre nego
22 što uzmete reč, sačekajte pet sekundi kako bi prevodioci imali
23 vremena da prevedu prethodnu rečenicu.

24 Takođe bih želela da vas podsetim da je ovo javno
25 zasedanje osim ukoliko strane u postupku ili Zastupnick žrtava

1 ne zatraži drugačije, ili ukoliko Panel drugačije naloži.
2 Takođe bih želela da podsetim stranke u postupku i Zastupnika
3 žrtava da su izvesne informacije zaštićene na osnovu naloga o
4 poverljivosti zaštitnim merama. Poverljive informacije ne
5 smeju biti obelodanjene na javnoj sednici.

6 I podsećam vas da me obavestite ukoliko ćete u svom
7 izlaganju obelodaniti poverljive informacije, kako bi smo
8 mogli da pređemo na polu zatvorenu ili zatvorenu sednicu.

9 Takođe bih podsetila strane da se pridržavaju postupka
10 kako je navedeno u stavovima 43 i 44 Odluke Panela o vođenju
11 postupka.

12 Sada bih zamolila strane u postupku, Zastupnika žrtava i
13 Sekretarijat da se predstave. Najpre Specijalizovano
14 tužilaštvo.

15 G. MICHALCZUK: [Prevod] Dobro jutro, Časni sude. Dobro
16 jutro, svima. Za Tužilaštvo, danas Tužilaštvo zastupaju
17 Specijalizovani tužilac Jack Smith, Filippo de Minicis
18 pomoćnik Tužioca, kao i gđa. Silvia D'Ascoli, zatim, ja lično
19 Cezary Michalczuk, Tužilac u ovom predmetu; i sa nama je
20 Julie Mann naš koordinator za predmete. Hvala.

21 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

22 Sada se obraćam Zastupniku žrtava. Izvolite.

23 G. PUES: [Prevod] Dobro jutro, Časni sude. Dobro jutro,
24 svima. Tim Zastupnika žrtava se sastoji od Liesbeth Zegveld,,
25 mog kozastupnika, zatim, Marie-Pier Barbeau, viši saradnik i

1 Nimoza Haxhibeqiri, mlađi pravni savetnik i ja lično Anni

2 Pues.

3 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

4 Sada dajem reč Odbrani.

5 G. VON BONE: [Prevod] Puno vam hvala, Časni sude.

6 Danas Odbranu zatupa g. Betim Šala koji je prisutan putem

7 video konferencijske veze. On je moj kobranilac. Zatim, g.

8 Fatmir Pelaj moj istražitelj, takođe prisutan putem video

9 konferencijske veze. G. Mustafa je prisutan. I ja sam lično

10 glavni branilac Julius von Bone.

11 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

12 Sekretarijat.

13 SEKRETARIJAT: [Prevod] Dobro jutro, Časni sude. Ja sam

14 Sekretar Suda Fidelma Donlon i moj zamenik Stephane Wohlfahrt.

15 Mi zastupamo Sekretarijat.

16 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

17 SEKRETARIJAT: [Prevod] Hvala.

18 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Za zapisnik

19 da kažem da su u sastavu Sudskog panela sudija Roland Dekkers,

20 sudija Gilbert Bitti, sudija Vladimir Mikula koji je Rezervni

21 Sudija i ja sam Mapoie Veldr-Foglia, predsedavajući sudija u

22 Sudskom panelu 1.

23 Današnje zasedanje je posvećeno postupku proceduri

24 definisanoj u Pravilu 124 i 125 Pravilnika i imaćemo danas

25 uvodna izlaganja.

1 Uvodna izaganja će biti podeljena u tri sesije. Nad tim
2 ćemo raditi od 9:30h do 11:00h, zatim, od 11:30h do 1:00h.
3 Potom od 2:30h do 4:00h i možda ćemo imati i dodatnu sesiju do
4 5:30h. Pokušaćemo da završimo s radom danas, kako ne bi smo
5 izlagali prevelikom opterećenju prevodioce.

6 Takođe imamo i zakazano zasedanje sutra 16-tog. To je
7 rezervni dan, što nam daje mogućnost da ukoliko danas sve ne
8 završimo, možemo i sutra da nastavimo.

9 Odbrana je najavila, g. Von Bone da nameravate da održite
10 uvodnu reč, nakon što čujemo izlaganje Specijalizovanog
11 tužioca, a pre nego što Odbrana krene da izvodi svoje dokaze.
12 Vidim da climate glavom.

13 Pre nego što počnemo sa postupkom iz Pravila 124 i 125
14 daću kratak istorijat postupka.

15 14. februara, odnosno 13. februara 2020. Tužilaštvo je
16 podnelo Sudiji za prethodni postupak na potvrđivanje optužnicu
17 protiv g. Mustafe zajedno sa dokaznim materijalom koji
18 potkrepljuje činjenične navode iz optužnice i zahtev za
19 hapšenje i dovođenje g. Musfate.

20 12. juna prošle godine, Sudija za prethodni postupak je
21 doneo odluku o potvrđivanju optužnice protiv g. Musfate i
22 istog dana Sudija za prethodni postupak je odobrio zahteve za
23 izdavanje naloga za hapšenje i dovođenje g. Mustafe.

24 Potom, 24. septembra prošle godine, g. Mustafa je uhapšen
25 i doveden u pritvorski objekat Specijalizovanih veća u Hagu.

1 7. maja ove godine, Sudija za prethodni postupak je
2 prosledio spis predmeta Panelu.

3 18. juna smo kao Panel doneli odluku da suđenje počne
4 danas.

5 I Sudija za prethodni postupak i Panel su doneli odluke o
6 učešću žrtava u postupku i do sada imamo devet žrtava koje su
7 prihvaćene da sudeluju, učestvuju u postupku.

8 Shodno Pravilu 124(2) Pravilnika sudenje će početi najpre
9 čitanjem optužnice koju je potvrdio Sudija za prethodni
10 postupak. Specijalizovani tužilac će je pročitati.

11 Izvolite, imate reč.

12 G. MICHALCZUK: [Prevod] Časni sude, shodno vašem uputstvu
13 i budući da se Odbrana tome ne protivi, ja ću pročitati samo
14 tačke optužnice, konkretne optužbe protiv g. Mustafe. Neću
15 čitati celokupnu optužnicu.

16 U potvrđenoj optužnici Specijalizovani tužilac tereti g.
17 Saliha Mustafu sa:

18 Tačka 1: Ratni zločin proizvoljno lišavanje slobode na
19 osnovu člana 14(1)(c) Zakona o Specijalizovanim većima i
20 Specijalizovanom tužilaštvu, dalje u tekstu ('Zakon'). Zločin
21 izvršen u zatvoru na imanju u Zlašu na Kosovu, nad šest
22 pojedinaca, u periodu otprilike od 1. aprila 1999. i 19.
23 aprila 1999.

24 Tačka 2: Ratni zločin surovo postupanje na osnovu člana
25 14(1)(c)(i) Zakona izvršen u zatvoru na imanju u Zlašu, na

1 Kosovu nad najmanje šest pojedinaca, u periodu između
2 otprilike 1. aprila 1999. i 19. aprila 1999.

3 Tačka 3: Ratni zločin mučenja, na osnovu Člana 14.
4 (1) (c) (i) izvršen u zatvoru na imanju u Zlašu na Kosovu nad
5 najmanje šest lica, u periodu između otprilike 1. aprila 1999.
6 i 19. aprila 1999.

7 Tačka 4: Ratni zločin ubistvo, na osnovu člana 14(1) (c)
8 (i) Zakona, izvršen u zatvoru na imanju u Zlašu na Kosovu, nad
9 jednim licem, u periodu između otprilike 19. aprila 1999. i
10 negde kraja aprila 1999.

11 Kada je reč o ovim krivičnim delima, postoji dobro
12 utemeljena sumnja da je g. Mustafa krivično odgovoran shodno
13 Članu 16(1) (a) Zakona zato što je:

14 - Fizički izvršio krivična dela iz Tačaka optužnice 1 do
15 3;

16 - Izvršio kao član udruženog zločinačkog poduhvata.
17 Krivična dela iz Tačaka 1 do 4 i alternativno za Tačku 4,
18 izvršio kao član gore navedenog udruženog zločinačkog
19 poduhvata, krivično delo ubistva, zato što je bio svestan da
20 će to delo moguće biti izvršeno prilikom ostvarivanja
21 zajedničkog cilja udruženog zločinačkog poduhvata i voljno je
22 prihvatio taj rizik;

23 - Zato što je naložio krivična dela iz Tačaka 1, 2 i 3;

24 - Podstakao izvršenje krivičnih dela iz Tačaka 1, 2 i 3;

25 - Dalje alternativno pomagao izvršenje krivičnih dela iz

1 Tačkaka 1 do 4.

2 - Nadalje i alternativno, u odnosu na odgovornost shodno
3 članu 16(1)(a) Zakona, postoji dobro utemeljena sumnja da je
4 g. Mustafa krivično odgovoran za krivična dela iz Tačkaka
5 optužnice 1 do 4 kao nadređeni shodno članu 16(1)(c) Zakona.

6 Puno vam hvala, Časni sude.

7 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

8 G. Mustafa, molim vas da ustanete.

9 G. Mustafa, pretpostavljam da razumete prirodu optužbi
10 protiv vas. Da li je to tačno?

11 OPTUŽENI: [Prevod] Da, razumem ih, ali u njima nema
12 istine.

13 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod]

14 Prošle godine, 28. oktobra ste izjavili da niste krivi ni
15 po jednoj od tačkaka potvrđene optužnice.

16 OPTUŽENI: [Prevod] [nema prevoda]

17 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Sačekajte,
18 postaviću vam pitanje.

19 Sada imate priliku da potvrdite vaše izjašnjanje o
20 krivici. Da li potvrđujete da niste krivi ni po jednoj od
21 tačkaka optužnice?

22 OPTUŽENI: [Prevod] Da, potvrđujem. Nisam kriv ni za jednu
23 od optužbi koje je pokrenuo ovdašnji Gestapo.

24 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala g.
25 Mustafa. Možete da sednete.

1 G. Mustafa, objasniću vam sada neka važna prava koja
2 imate pred ovim Sudom shodno našem pravnom okviru.

3 Imate pravo na ćutanje i vaše ćutanje se neće uzeti u
4 obzir prilikom odlučivanja o vašoj nevinosti ili krivici.

5 Imate pravo da ne budete primorani da priznate krivicu
6 niti da svedočite.

7 Imate pravo da se ne inkriminišete ili vaše neposredne
8 članove porodice.

9 Imate pravo da vas zastupa branilac i konstatujem da vas
10 zastupa g. Von Bone.

11 Imate pravo na odgovarajuće vreme i sredstva za pripremu
12 svoje odbrane i da komunicirate sa svojim advokatom.

13 Imate pravo da vam se sudi u razumnom roku.

14 Imate pravo da ispitajte ili da se u vaše ime ispitaju
15 svedoci koji terete u ime Tužilaštva kao i da se dovedu
16 svedoci koji će svedočiti u vašu odbranu.

17 Imate pravo da date izjavu bez zakletve koja je
18 relevantna za ovaj predmet.

19 Imate pravo da svedočite u ovom predmetu pod zakletvom.

20 Takođe, moram da vas obavestim da mogu da naložim da
21 privremeno budete odstranjeni iz sudnice ukoliko vaše
22 ponašanje ometa tok postupka.

23 Sada ćemo početi sa uvodnim izlaganjima. Najpre ćemo
24 saslušati reči Specijalizovanog tužilaštva. Najpre će govoriti
25 Specijalizovani tužilac Jack Smith, a drugi deo će izreći g.

1 Chezary Michalchuk, a onda ćemo saslušati zatupnika žrtava.

2 Shodno Odluci o vođenju postupka, imamo tri sata da
3 saslušamo uvodnu reč Tužilaštva i sat i po za Zastupnika
4 žrtava.

5 Pre nego što vam dam reč g. Tužioče, možete li mi reći da
6 li ćete iskoristiti celokupna tri sata koja, na koje imate
7 pravo ili nameravate da završite u kraćem roku.

8 G. SMITH: [Prevod] Hvala. Mislím da ćemo završiti za
9 nekih sat vremena.

10 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala vam na
11 toj informaciji.

12 G. Smith, imate reč.

13 G. SMITH: [Prevod] Časni sude, gđo. Sekretaru, Odbrana,
14 Tužilaštvo, dobro jutro.

15 Specijalizovani Tužilac, ja u svojstvu Specijalizovanog
16 Tužioca danas imam tu privilegiju da vam se obratim na početku
17 prvog suđenja ovog Suda. Danas je vrlo poseban dan u životu
18 ove institucije Specijalizovanih veća Kosova i u radu
19 Specijalizovanog tužilaštva.

20 Želim da se zahvalim svakoj od zemalja Evropske unije kao
21 i zemljama kontributorima Norveškoj, Švajcarskoj i Sjedinjenim
22 Državama, čija je velikodušnost i predanost vladavini pravde
23 čitav ovaj proces i omogućila.

24 Takođe, želim da se zahvalim našim zaposlenima, bivšim i
25 sadašnjim, kao i osoblju drugih organa ovog Suda, za njihovu

1 posvećenost koja nas je dovela do ovog trenutka.

2 I na kraju, ja sam jako zahvalan za ključnu podršku
3 brojnih pojedinaca koji su saradivali sa našim sudom na Kosovu
4 i na drugim mestima, koji su nam pružili dokaze, ispričali
5 svoje priče, priče svojih voljenih. Iznad svega iskazali
6 poverenje ovoj instituciji da vrši pravdu. Bez njih,
7 Tužilaštvo ne bi moglo da izvrši svoj mandat.

8 Dakle, sinergija svih ovih napora je omogućila da budemo
9 ovde danas, da obeležimo početak prvog suđenja ove
10 institucije.

11 Naš Sud i ovaj postupak predstavlja različite stvari
12 različitim ljudima. Prvo naš je sud koji je osnovan na osnovu
13 glasova naroda Kosova i stvoren dokumentima Kosovskog naroda.
14 3. avgusta 2015. Skupština Kosova je osnovala ovaj Sud
15 usvajajući Zakon o Specijalizovanim većima i Specijalizovanom
16 tužilaštvu.

17 Istog dana, Skupština Kosova je glasala o amandmanima na
18 Ustav Kosova, konkretno, da ratifikuje osnivanje
19 Specijalizovanih veća i Specijalizovanog tužilaštva unutar
20 zakonskog okvira Kosova.

21 Skupština kroz svoja dela i zastupajući narod Kosova, je
22 ovim institucijama dala mandat da nastave rad specijalne
23 istražne radne grupe i da izvede pred sud one koji su
24 odgovorni za teška međunarodna i transnacionalna krivična dela
25 počinjena na teritoriji Kosova i dela Albanije od 1. januara

1 98. do 31. decembra 2000. godine.

2 Šest godina kasnije, na početku prvog suđenja, ovaj Sud
3 ponosno govori o predanosti naroda Kosova vladavini prava i
4 transparentnoj pravdi. Specijalizovana veća Kosova i
5 Tužilaštvo su institucije Republike Kosova. Primenjuju
6 međunarodni zakon, zakon koji se odnosi na ratne zločine i
7 zločine protiv čovečnosti. U okviru pravnog sistema Kosova i
8 rukovođen Ustavom Kosova.

9 Iako na našem sudu rade sudije i advokati iz raznih
10 zemalja, neka niko ne pomisli da narod Kosova nije u stvari
11 pravi pokretač rada Specijalizovanog tužilaštva i
12 Specijalizovanih veća. Ovo je, bez saradnje brojnih muškaraca
13 i žena sa Kosova, mi danas ovde ne bi bili tu.

14 Ovo je sud Kosova i sud koji se bavi žrtvama. Za mnoge od
15 nas, žrtve i njihve priče nas inspirišu da sprovodimo ovaj
16 proces i vršimo naše zadatke. Tokom ovog predmeta, čućete od
17 žrtava koje su bile prisiljene da čekaju 20 godina da ih neko
18 čuje, 20 godina da sačekaju pravdu za krivična dela počinjena
19 protiv njih i protiv članova njihovih porodica koje više nisu
20 sa nama.

21 Ako ćemo na pravi način da ispoštujemo i radimo u ime
22 ovih žrtava, nikada ne može da istekne datum za odgovornost.
23 Kao što znamo iz sukoba širom sveta nije uvek moguće vršiti
24 pravdu nakon sukoba, kao što je bio rat na Kosovu. Jako je
25 važno da žrtve znaju da postoje ljudi koji vode računa da će

1 nekada na neki način krivična dela protiv njih biti izvedena
2 pred lice pravde.

3 Svedočeći o brutalnim radnjama koje su izvršene protiv
4 njih može biti traumatično za žrtve, ali uz pravilnu podršku
5 takođe može biti i katarzično, da ih konačno neko čuje i
6 sasluša.

7 Znam da je Sekretar i zaposleni u Sekretarijatu, da će
8 učiniti sve što je moguće da bi podržali ove hrabre ljude kad
9 budu s vama, vama pričali svoje priče.

10 Mi ćemo pozvati nekoliko žrtava optuženog u ovom
11 predmetu. U drugim predmetima ćemo izvesti žrtve koje su bili
12 kosovski Albanci, Srbi, Romi i pripadnici drugih nacionalnosti
13 ali u ovom predmetu sve žrtve optuženog su bili Albanci sa
14 Kosova.

15 Ti ljudi nisu bili neprijatelji države Kosova, nisu bili
16 špijuni. To su bili sunarodnici nevini Albanci sa Kosova, čiji
17 je jedini zločin bio, da su ih iz bilo kog razloga smatrali
18 nekome kome ometa OVK i neke od njihovih vođa i zbog toga su
19 im nalepili etiketu 'kolaboracionista'.

20 Za protivnike ove institucije koji su nastojali da
21 opstruišu sud i rad moje kancelarije kad god su mogli, ovo je
22 jedna nezgodna činjenica, međutim, ipak je činjenica koja se
23 ne može osporiti. Istina koju ćemo predložiti sudu tokom
24 narednih nedelja je da su određene vođe OVK, uključujući g.
25 Mustafu, koristili svoja ovlašćenja da sprovode brutalne

1 radnje i od sugrađana Kosovara čine žrtve, uključujući
2 pojedince čiji je jedini zločin bio to da su se njihova
3 politička mišljenja razlkovala od onih koje je imao OVK i
4 njihove vođe.

5 Kao što ćete videti, nije bilo legitimnog vojnog cilja za
6 njihov pritvor i ni na koji način se mogu opravdati bedni
7 uslovi u kojima su bili držani niti način na koji su
8 terorisani i mučeni tokom zatočeništva.

9 Ovo me dovodi do pitanja pojedinačne krivične
10 odgovornosti. Tužilac se bavi odgovornošću, pojedinačnom
11 odgovornošću za zločine koji se mogu dokazati van razumne
12 sumnje. Krivična odgovornost za zločine pred ovim sudom je
13 lična odgovornost. Član 9. Zakona, navodi ovaj princip time
14 što Specijalizovanim većima Kosova daje nadležnost nad
15 fizičkim licima. Želim to da naglasim zato što je to od
16 ključne važnosti kako bi shvatili dokaze koje ćemo izvesti.

17 Istrage Tužilaštva su se fokusirale isključivo na
18 pojedince koji su prouzrokovali ogromne patnje, vrlo često
19 ljudima za koje je trebalo da se bore i koje je trebalo da
20 zaštite. G. Mustafa je prekršio zakone ratovanja i druge
21 međunarodne zakone koji postoje da bi zaštitili čovečanstvo od
22 zloupotreba moćnika.

23 Tužilaštvo ne navodi optužbe protiv OVK, niti protiv rata
24 koji su vodili za nezavisnost Kosova. To nije ni želja ni
25 posao Tužilaštva. Neki ljudi, često isti koji su pokušali da

1 zastrašuju žrtve i svedoke, takođe su pokušali da ovde izazovu
2 konfuziju i da ovde zamagle ovu važnu distinkciju. Oni su
3 tvrdili da su ova suđenja protiv Kosova i njegovog naroda.
4 Ništa ne može biti dalje od istine.

5 Sasvim suprotno, to što je narod Kosova odlučio da osnuje
6 ovu instituciju, da radi posao koji sada radi je dokaz njihove
7 posvećenosti vladavini prava.

8 Pokazaće se na ovom suđenju, da se optužbe tiče
9 konkretnim licima koje imaju ime i prezime, koji su delovali
10 potpuno zanemarujući ljudske živote, slobodu i dostojanstvo.
11 Optužbe protiv optuženog, tiču se njegovog ličnog učešća u
12 hapšenju, zlostavljanju i mučenju naroda Kosova. Na ovom
13 suđenju, bavićemo se ličnom odgovornošću optuženog čija dela
14 su izazvala patnje koje su ostavile neizlečive rane na telima
15 i umovima njegovih žrtava koje su to preživele.

16 Takođe ćete čuti od članova porodice jedne od žrtava
17 optuženih koji nije preživeo, koji je bio ubijen nakon
18 brutalnog mučenja. Pojedinačna i lična odgovornost optuženog
19 za ono što je učinjeno ovom mladiću, je ustvari ono zbog čega
20 smo mi ovde danas.

21 Deo razloga za osnivanje ovog Suda i razlog zašto se on
22 nalazi u Hagu je priznata atmosfera zastrašivanja svedoka i
23 ometanje postupka u krivičnim predmetima protiv bivših
24 pripadnika OVK. Ta atmosfera i dalje traje i ona je ustvari u
25 pozadini ovog suđenja.

1 Dok se svedoci budu pojavljivali da svedoče ispričaju
2 svoje priče, oni su ljudi koji žive u ovoj atmosferi svaki dan
3 i ja ću zamoliti sudije da razmotre da li je i na koji način
4 je na njihovo svedočenje uticao pritisak kroz koji prolaze
5 brojni svedoci da se ne izjasne i ne ispričaju istinu o onome
6 što su videli.

7 Do sada, ova atmosfera zastrašivanja je nešto što moja
8 kancelarija pokušava da spreči. To je jedan od naših
9 prioriteta. Međutim, ta atmosfera zastrašivanja nije uspela da
10 postigne svoje ciljeve. Mi smo ovde danas zato što oni nisu
11 uspeli da spreče ljude da ispričaju svoju priču. Želja za
12 pravdom i pomirenjem tih ljudi se pokazala jačom od želje
13 nekoliko pojedinaca koji iz ličnih interesa i drugih razloga
14 pokušavaju da ometaju borbu za odgovornost optuženih i da
15 uskrate žrtvama njihovo pravo na pravdu. Moramo budno
16 podržavati ove svedoke imajući u vidu sve kroz šta su morali
17 proći da bi mogli da svedoče pred ovim Sudom.

18 Ova institucija, Specijalizovana veća znači mnoge stvari
19 mnogim ljudima. Mnogima na Kosovu sud predstavlja poslednju
20 šansu za postizanje pravde za ogroman broj žrtava. Nažalost,
21 neki drugi gledaju na sud sa nepoverenjem i napadaju ga.
22 Protivnici ove institucije često će opisati sukob OVK kao
23 čisti rat. Premisa je da, ako je stvar za koju se bore
24 pravična, onda jednostavno nije moguće da je bilo ko iz OVK
25 delovao protivzakonito u okviru te borbe.

1 Ti isti protivnici često navode zločine navedene,
2 počinjene od njihovih protivnika kao potpuno opravdanje za
3 zločine koje su počinili oni na njihovoj strani. Protivnici
4 ovog suda koriste fraze "čist rat" u ciničnom nastojanju da
5 manipulišu opravdani nacionalni ponos naroda Kosova protiv
6 institucije koja svedoči o posvećenosti te zemlje vladavini
7 prava, koja želi da se izbori za pravdu, za brojne građane
8 Kosova, uključujući i one koji su propatili zbog krivičnih
9 dela koja se terete u optužnicama Tužilaštva.

10 Kao Tužilac, ja, moj posao nije da iznosim argumente i da
11 odlučujem o tome koji su ratovi bili pravični, a koji nisu.
12 Ali mogu da kažem da ratni zločini sa jedne strane, ne
13 opravdavaju ratne zločine s druge strane. Najvažnije, znam da
14 istina nikada ne može oštetiti pravičnu stvar. Za, oni koji
15 još uvek ne veruju u pravičnost i transparentnost ovog suda,
16 ja kažem da treba da prate suđenje, da vide kako radi Sud i
17 onda da donesu svoj sud.

18 Standari propisnog zakonskog postupka se prate i poštuju
19 u najvećoj mogućoj meri. Da bi ova institucija izvršila svoj
20 mandat svaki optuženi pred ovom institucijom, uključujući g.
21 Mustafu, mora imati pravično suđenje.

22 Časni sude, rad ovog suda predstavlja jednu priliku,
23 mogućnost da Kosovo jednom za svagda ostavi rat iza sebe.
24 Mogućnost da se čuje glas žrtava u jednom okruženju gde mogu
25 da govore istinu bez straha od zastrašivanja ili odmazde.

1 Takođe, mogućnost da optuženi čuje i brani se od navoda protiv
2 njega, javno i da ga zastupa jedan izvrstan branitelj kao što
3 je g. Von Bone.

4 Ako mi ne možemo da dokažemo sve optužbe koje smo izveli,
5 onda će to biti prilika da optuženi jednom za svagda skine
6 ljagu sa svog obraza.

7 Isto tako, duboko verujem da ovaj sud predstavlja priliku
8 da se pokaže da međunarodna pravda funkcioniše. Da ne trebaju
9 suđenja da traju dugo, da pravda može biti temeljita,
10 transparentna, efikasna i fer i obrazložena. Da možemo da
11 uzmemo najbolja iskustva iz prethodnih sudova i da možemo da
12 primenimo rigorozne standarde na svaki aspekt naše institucije
13 kako bi ona bila funkcionalna i praktična. Dakle, ja smatram
14 da ovo mogućnost da dokažemo da je dobra stvar da se osnivaju
15 i podržavaju sudovi ove prirode.

16 Dakle, ovaj Sud je doprinos većem projektu međunarodne
17 krivične pravde.

18 Tako on predstavlja različite stvari različitim ljudima,
19 on mora ustvari da predstavlja mogućnost da se ostvari pravda.

20 Hvala vam za priliku da vam se obratim. Ja sada dajem reč
21 tužiocu g. Michalczuku, koji će govoriti detaljnije o našem
22 predmetu.

23 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Izvolite.

24 G. MICHALCZUK: [Prevod] Časni sude, argumentacija koju će
25 vam Tužilaštvo izneti je jasna i jednostavna.

1 U aprilu 1999. godine, u vreme rata na Kosovu, optuženi
2 g. Salih Mustafa, zajedno sa svojim partnerima i potčinjenima,
3 protivzakonito je zatvarao i grubo maltretirao više lokalnih
4 kosovskih Albanaca, civila. Jedan od njih je ubijen.

5 Sve žrtve u ovom predmetu, što treba ponovo naglasiti,
6 bile su kosovski Albanci.

7 Kao što ću vam detaljnije opisati nešto kasnije u ovoj
8 uvodnoj reči, ove protivzakonito zatvorene žrtve držane su u
9 žalosnim uslovima, neprikladnim za ljude i u više navrata su
10 maltretirane, mučene, a njihovi čuvari i optuženi su im
11 pretili i tukli ih. Dokazi će pokazati da se sve to odigravalo
12 u malom zabačenom selu Zlaš, u planinskom području Goljak, u
13 Srbiji.

14 To mesto nije daleko od Prištine, a zločini su počinjeni
15 u periodu, u rasponu od otprilike tri sedmice, otprilike
16 između 1. i 19. aprila 1999. godine.

17 U selu Zlaš postojao je jedan provizorni, improvizovani
18 pritvorski centar, gde su zatvorenici držani. Njega ćemo zvati
19 'zatvor na imanju u Zlašu'. I njega su kontrolisali pripadnici
20 Oslobodilačke vojske Kosova, posebno grupa zvana BIA, odnosno
21 Bezbednosno Informativna Agencija kojom je komandovao
22 optuženi. Reći ću vam nešto kasnije malo više o toj jedinici i
23 njenoj nameni.

24 Zašto je jedna jedinica OVK protivzakonito pritvarala,
25 držala zatvorene i maltretirala kosovske Albance u vreme rata.

1 Dokazi će pokazati da su ljudi koji su dovođeni i
2 protivzakonito držani u zatvoru na imanju u Zlašu, optuživani
3 između ostalog da su, navodno, 'kolaboracionisti', odnosno
4 saradnici okupatora u ratu. Ta optužba bila je ozbiljna i
5 često smrtonosna. Ali budimo sasvim jasni, ti ljudi, ti
6 zatvorenici, nisu bili kolaboracionisti, u smislu da su
7 pomagali neprijatelju u vojnim akcijama. Ne. Uopšte ne.

8 Niko od ljudi koji su držani u Zlašu nije to radio i niko
9 na ovom suđenju, baš niko, neće tvrditi da je to bio slučaj.
10 Ne. Naprotiv, etiketa 'kolaboracioniste', korišćena je u
11 najširem smislu, u stvari zloupotrebljavana za lica koja su
12 imala kontakte sa Srbima, poslovala sa njima, družila se sa
13 njima ili prosto smatrana licima koja nedovoljno podržavaju
14 OVK ili imaju pogrešna politička uverenja.

15 I sama sumnja da postoje takve aktivnosti ili sklonosti
16 mogla je da ima za posledicu da nekoga dovedu u Zlaš. A kada
17 bi nekoga tamo doveli, uslovi i tretman bili su brutalni.
18 Čućete svedočenja ljudi koje su pripadnici OVK priveli,
19 uhapsili i doveli u Zlaš i držali ih tamo zatvorene. Oni će
20 sedeti na mestu za svedoke i govoriće vam o uslovima zatvora,
21 o svakodnevnom maltretiranju, premlaćivanju i saslušavanjima.

22 Čućete o povredama koje su im nanošene, o tome kako su im
23 lomili tela i traumatizovali njihov duh. Takođe ćete čuti
24 iskaze o jednoj žrtvi koja nije preživela i koju su čuvari na
25 kraju ubili.

1 Optuženi u ovom predmetu g. Salih Mustafa, bio je zadužen
2 za kontrolu nad zatvorom na imanju u Zlašu. On je lično
3 učestvovao u maltretiranju i premlaćivanju na tom imanju. U
4 toku ovog uvodnog izlaganja, reći ću vam ponešto o optuženom i
5 njegovom položaju u okviru Oslobodilačke vojske Kosova, sa
6 posebnim naglaskom na jedinici BIA, kojom je on komandovao u
7 vremenskom periodu koji je relevantan za optužnicu. Zatim, ću
8 preći na opis lokacije, gde su se odigrali zločini za koje se
9 tereti u optužnici.

10 Posle toga, ukratko ću reći nešto o vojnom sukobu u
11 Kosovu, koji čini kontekst u kome su, u kome su optuženi i
12 njegovi potčinjeni počinili zločine za koje se tereti u
13 optužnici.

14 Posle kratkog osvrtu na oružani sukob, ja ću vam sažeto
15 izneti opis zločina koji su se odigrali u zatvoru na imanju u
16 Zlašu, sa posebnim naglaskom na tome šta se dešavalo sa
17 žrtvama i kakva je odgovornost optuženog u ovom predmetu.

18 Salih Mustafa, kosovski Albanac, rođen 1. januara 1972.
19 godine u Prištini, priključio se Oslobodilačkoj vojsci Kosova
20 početkom septembra 1997. godine. Pre toga, bio je pripadnik
21 tajnog nacionalnog pokreta za oslobođenje Kosova.

22 Od samog početka, pa sve do kraja sukoba na Kosovu, u
23 junu mesecu 1999. godine, on je bio lider i komandant jedinice
24 za prikupljanje obaveštajnih podataka i podršku OVK, koja se
25 zvala BIA. Jedinica BIA organizovana je tako što je bila

1 podeljena na manje jedinice, a negde otprilike u martu mesecu
2 1999. godine, imala je otprilike 500 do 600 pripadnika.
3 Optuženi je bio glavni zapovednik te jedinice.

4 Jedinica BIA izvodila je zadatke kao što su izviđanje,
5 diverzije protiv neprijateljskih postrojenja i jedinica, kao i
6 obezbeđenje medicinskih materijala. Jedan od njenih glavnih
7 zadataka bio je prikupljanje obaveštajnih podataka, što je
8 bila aktivnost koju je optuženi lično vodio.

9 Dokazi će nadalje pokazati da je jedinica BIA bila
10 odgovorna za zatvor na imanju u Zlašu, u martu i aprilu 1999.
11 godine, a da je optuženi bio zadužen za to imanje i da je bio
12 prisutan tokom zatvaranja i prelaćivanja lica koja su tamo
13 držana i da je u tome lično učestvovao.

14 Jedinica BIA pokrivala je gradsko područje Prištine,
15 Kosovo Polje i Obilić, a bila je prisutna takođe i u selima
16 Butovac, Rimanište i Zlaš, na području Goljaka. Sada ću
17 zamoliti Sudsku poslužiteljku da nam prikaže slajd broj 1.

18 Časni sude, na ovom slajdu, slajdu broj 1, možete videti
19 približno područje operacija BIA-e, koje je zaokruženo tamno
20 plavim krugom. Mislim da ovaj slajd takođe može da bude od
21 pomoći kad je reč o opštem geografskom kontekstu predmeta.

22 Možemo li sada molim vas da prikažemo slajd 2, koji je
23 uvećana slika prethodnog slajda. Ovaj slajd pokazuje područje,
24 odnosno operativnu zonu BIE, malo detaljnije. Možemo da vidimo
25 grad Prištinu, kao i okolno područje gde je jedinica BIA

1 funkcionisala u relevantno vreme iz optužnice, odnosno tokom
2 1999. godine.

3 Simbol jedinice BIA bio je jastreb. Na albanskom
4 *Skifteri*. Šifrovani naziv za jednicu BIA ustvari je i glasio
5 *Skifteri*, a optuženi je objasnio da je taj naziv korišćen da
6 se jedinica identifikuje u komunikaciji preko mobilnih radio
7 aparata.

8 Zamoliću da prikažemo sledeći slajd. Pripadnici BIA-e
9 nisu svi nosili iste uniforme. Međutim, neke od njih bile su
10 crne sa oznakom na kojoj je prikazan jastreb i sa rečju
11 *Skifterat*. Ovde možete sada videti to obeležje, na ovom
12 slajdu. Svedok W01679 posvedočiće da su lica koja su ga
13 uhapsila nosila, citiram, obeležje sa slikom jastreba i sa
14 rečju *Skifterat* oko slike, što se poklapa sa slikom koju sada
15 vidimo na ovom slajdu Časni sude.

16 1999. godine, uključujući period koji je relevantan za
17 optužnicu, optuženi je, kao što je i sam priznao, uglavnom
18 nosio vojnu uniformu, a ponekad i crnu ili crvenu beretku.
19 Nošenje takve beretke bilo je karakteristično za optuženog i
20 nije predstavljalo deo uobičajene uniforme jedinice BIA. U
21 toku ovog predmeta, upoznaćemo vas sa činjenicom da je makar
22 jedan svedok koji je bio zatočen i maltretiran u Zlašu, video
23 optuženog kako nosi crvenu beretku.

24 Kada je optuženi uhapšen, u njegovon novčaniku bila je
25 fotografija koja je prikazivala njega u uniformi OVK, sa

1 takvom crvenom beretkom, a na njegovom telefonu i nekim USB
2 'stikovima', koje je on imao kod sebe tom prilikom, takođe su
3 bile neke fotografije iz vremena rata, na kojima se takođe
4 vidi da on nosi crvenu beretku. Evo nekih od tih fotografija.

5 Pa ću zamoliti da sada prikažemo sledeći slajd, slajd
6 broj 4.

7 Zamoliću da sada pređemo na slajd broj 5.

8 Zamoliću da pređemo na slajd 6.

9 Zatim, slajd broj 7.

10 Slajd broj 8.

11 I slajd broj 9.

12 Pređimo sada na slajd broj 10, molim.

13 I najzad na slajd broj 11.

14 Optuženi je zvanično postavljen na položaj komandanta
15 jedinice BIA u maju mesecu 1999. godine, a na to mesto
16 imenovao ga je g. Rustem Mustafa, komandant Operativne zone
17 Lab, Oslobođilačke vojske Kosova. Jedinica BIA bila je
18 direktno potčinjena komandi Operativne zone Lab, a ne bilo
19 kojoj brigadi OVK koja je delovala na tom području.

20 U svom dobrovoljnom razgovoru sa predstavnikom
21 Specijalizovanog tužilaštva, u njegovoj kancelariji, optuženi
22 je priznao da je on bio zadužen za vojnike OVK, da je nad
23 njima imao kontrolu, što je okolnost koju će potvrditi i drugi
24 pripadnici OVK, koji će svedočiti na ovom suđenju, a o tome
25 svedoče i kontakti koje su optuženi i njegovi potčinjeni

1 imali, što će takođe potvrditi svedoci u ovom predmetu.

2 Nekoliko pripadnika BIA učestvovali su zajedno sa
3 optuženim u zatvaranju, maltretiranju i ubistvu, koji su se
4 odigrali u zatvoru na imanju u Zlašu, u aprilu 1999. godine.
5 To ćete čuti od svedoka koji će potvrditi imena ovih
6 potčinjenih ili njihove nadimke koje su čuli za vreme dok su
7 bili zatvoreni u Zlašu.

8 Osim BIE, još nekoliko drugih jedinica OVK, takođe je
9 delovalo na istom području. Jedna od njih bila je 153 brigada
10 Hizri Talja, a selo Zlaš, kao i celo područje Goljak bili su u
11 njenoj zoni odgovornosti. Štab te brigade nalazio se otprilike
12 15 do 20 minuta peške od zatvora na imanju u Zlašu.

13 Dokazi će pokazati da je ova brigada delovala odvojeno od
14 jedinice BIA i da nije imala nikakvu ulogu u vezi sa
15 događajima koji su se odvijali u zatvoru na imanju u Zlašu.

16 Od jula ili avgusta 1998., pa najmanje do aprila 1999.
17 godine, jedinica BIA je u Zlašu držala nešto što je optuženi
18 opisao kao sigurnu kuću koja se nalazila u zatvoru na imanju u
19 Zlašu. Zlaš je malo i zabačeno selo koje se nalazi otprilike
20 10 kilometara istočno od Prištine, u planinskom području
21 Goljak.

22 Zamoliću sada Sudsku poslužiteljku da nam prikaže slajd
23 broj 12.

24 Taj i sledeći slajd su fotografije imanja u Zlašu,
25 snimljene iz vazduha 2006. godine, a snimio ih je UNMIK,

1 odnosno misija Ujedinjenih nacija na Kosovu. Na ovom slajdu
2 možete videti malu grupu, šačicu kuća koje čine ovo imanje.
3 Dokazi će pokazati da su žrtve držane u svega nekoliko zgrada
4 na tom imaanju, a da je optuženi boravio na spratu i da je
5 ispitivao i saslušavao neke od žrtava. Sva ta krivična dela
6 odigrala su se baš na ovom imanju koje je prikazano na ovom
7 slajdu.

8 Da li bi smo sada, molim vas, mogli da prikažemo slajd
9 broj 13.

10 Ako sada malo umanjimo ovaj snimak, na prethodnom slajdu
11 videli smo imanje, ako je sada slika prikazana sa veće
12 daljine, možemo da vidimo izolovani položaj ovog imanja. U
13 okolini nema ničega. Sa jedne strane je šumica, a sa druge
14 strane je put. S obzirom na to koliko je imanje malo i
15 izolovano, jasno je da zatvorenici koji su ovde dovedeni i
16 držani zatvoreni, bili potpuno odsečeni od sveta. Tako da su
17 lica koja su bila prisutna na ovom imanju u aprilu 1999 morala
18 znati šta se tamo dešava.

19 Sada nekoliko reči o oružanom sukobu koji je bio u toku u
20 vreme kada su izvršeni navodni zločini u aprilu 1999. godine.

21 U to vreme i tokom čitavog perioda na koji se odnosi
22 optužnica postojao je oružani sukob koji nije međunarodne
23 prirode, između Oslobođilačke vojske Kosova i snaga Savezne
24 Republike Jugoslavije i Republike Srbije, uključujući jedinice
25 Jugoslovenske vojske, policije i druge jedinice Ministarstva

1 unutrašnjih poslova, kao i druge grupe koje su se borile na
2 strani Jugoslavije i Srbije.

3 Ta činjenica nije sporna. Sukob je bio visokog
4 intenziteta, sa nizom ofanziva koje su izvele snage Srbije i
5 Jugoslavije, u februaru i martu 1999. godine i operacijama
6 širokih razmera koje su sprovedene širom Kosova, uključujući i
7 protiv snaga OVK stacioniranih na području Goljaka, u aprilu
8 1999. godine.

9 Sukob je bio produženog karaktera. Započeo je još 1998.,
10 dosta vremena pre nego što se odigrala krivična dela koja se
11 navode u optužnici i nastavio se tokom čitave 1999. godine,
12 dakle i posle datuma počinjenja ovih krivičnih dela.

13 Nivo organizacije zaraćenih strana bio je dovoljan da
14 ovaj sukob okvalifikuje kao oružani sukob po međunarodnom
15 pravu. Snage SRJ i Srbije bile su prava, savremena, državna
16 armija, dobro organizovana i strukturisana, sa centralizovanom
17 komandom, a OVK je već 1998. godine, bila organizovana oružana
18 sila pod odgovornom komandnom strukturom. Imala je kontrolu
19 nad delovima teritorije Kosova i imala je sposobnost da
20 sprovodi vojne operacije koje dugo traju i koje su
21 koordinirane.

22 Imala je odgovarajuće interne propise, naredbe,
23 saopštenja za javnost i lance i sisteme izveštavanja i
24 komunikacije, kao i glavni štab i potčinjenje borbene
25 jedinice, brigade, bataljone, čete i odeljenja. Bila je

1 podeljena na operativne zone od kojih je svaka imala svog
2 komandanta. Imala je i sisteme snabdevanja oružijem, sistem
3 regrutacije, centre za obuku i sistem obezbeđivanja vojničke
4 discipline. Vojnici su imali uniforme i jasna vojna obeležja.

5 Svi ti elementi ukazuju na to da je to bila dovoljno
6 organizovana zaraćena strana u oružanom sukobu i da je OVK to
7 bez sumnje bila u vremenskom periodu koji je relevantan za naš
8 predmet.

9 Nekoliko presuda sa MKSJ-a i sudova bivše Jugoslavije i
10 Kosovskih sudova sadrži zaključke koji se odnose na postojanje
11 oružanog sukoba u Kosovu, u aprilu 1999., koji nije bio
12 međunarodnog karaktera, uključujući posebno predmete Đorđević
13 i Milutinović pred MKSJ-om i relevantni zaključci mogu se naći
14 u tim presudama.

15 Ni jedna pravna ustanova nije ni u jednom trenutku
16 osporila postojanje tog oružanog sukoba i niko ko je u to
17 vreme bio na Kosovu ne bi ozbiljno osporavao da je taj sukob
18 postojao i vodio se.

19 Kao što će postati sasvim jasno u toku suđenja, krivična
20 dela za koja se tereti u optužnici odigrala su se u kontekstu
21 ovog oružanog sukoba između Oslobodilačke vojske Kosova i
22 snaga SRJ i Srbije na drugoj strani. Krivična dela izvršila su
23 aktivna vojna lica u zatvoru na imanju u Zlašu, koji je
24 jedinica BIA koristila kao svoju bazu.

25 Optuženi je lično bio komandant jedinice BIA i učestvovao

1 je u relevantnom periodu u aktivnostima koje su povezane sa
2 oružanim sukobom. U toku saslušavanja optuženi i njegovi
3 potčinjeni optuživali su žrtve da su špijuni i
4 kolaboracionisti.

5 Mada su te optužbe bile neodređene i u suštini
6 neosnovane, one su zajedno sa drugim okolnostima predstavljale
7 jednu vezu između oružanog sukoba koji je u tom trenutku bio u
8 toku i krivičnih dela koja su počinili optuženi i njegovi
9 potčinjeni.

10 Sada mi dozvolite da se vratim na zgradu zatvora na
11 imanju u Zlašu, gde su se odigrala krivična dela.

12 To je bila zgrada od dva sprata, odnosno prizemlje i
13 jednog sprata, kao što se vidi sa fotografije koju smo
14 prikazali. To je jedna nevelika zgrada, izolovana od drugih
15 građevina. Danas to imanje više ne postoji. Preostala je još
16 samo jedna kućica.

17 Pokazaću vam još nekoliko fotografija imanja koje je
18 snimio UNMIK, u aprilu 2006. godine. Nadam se da će to biti od
19 pomoći Sudskom panelu da bolje razume raspored i izgled tog
20 mesta. Počeću od fotografija snimljenih iz vazduha 2006.
21 godine, koje sam već prikazao pre nekoliko minuta.

22 Pa ću ljubazno zamoliti Sudsku poslužiteljku da nam sada
23 prikaže sledeći slid. To je slajd broj 14.

24 Zaokružena zgrada je ona zgrada gde, kako Tužilaštvo
25 tvrdi, su izvršena krivična dela za koja se tereti.

1 Molim da pređemo sada na slajd broj 15.

2 Časni sude, na ovom slajdu vidite tri zgrade. Najmanju na
3 kojoj je bio zatvor u Zlašu. Tužilaštvo tvrdi da u aprilu
4 1999. više Albanaca sa Kosova je tu bilo zatočeno. Oni su bili
5 protivpravno zatočeni i zlostavljani. Plava strelica pokazuje
6 prostorije na gornjem spratu gde su bili pripadnici BIE kao i
7 optuženi, kada su boravili u Zlašu. Žuta strelica pokazuje
8 donji deo zgrade gde su držane žrtve.

9 Molim vas da nam prikažete sledeći slajd broj 16.

10 Na ovom slajdu vidite iste zgrade ali iz nešto drugačijeg
11 ugla. Sa desne strane, na fotografiji vidite zgradu koja nas
12 interesuje u ovom predmetu. Plava strelica pokazuje na nju.
13 Videćete, ovo smo videli dakle na prethodnom slajdu, a
14 videćete je ponovo i na kasnijim.

15 Molim poslužitelja da nam pokaže slajd 17. Hvala.

16 Ovde vidite glavnu zgradu gde su neke od žrtava
17 zlostavljane. Oni su bili u podrumu zgrade, sa leve strane u
18 odnosu na vrata. Vidite žutu strelicu. A vođeni su stepenicama
19 na gornji sprat, gde su saslušavani i premlaćivani. Taj sprat
20 je označen plavom strelicom.

21 Sam optuženi nam je dao detaljan opis te zgrade.

22 Časni sude, videćete istu zgradu sa fotografija. Jedna od
23 njih je na slajdu 18.

24 Ovo je taj slajd. Na tom slajdu, zgrada je sa leve
25 strane. Plava i žuta strelica pokazuje mesto gde se nalazila

1 BIA, gde su vršena saslušanja i zlostavljanja žrtava i mesto
2 gde su držane žrtve. To je žutom strelicom pokazano.

3 Susedna manja zgrada, štala, je jedina zgrada koja danas
4 još uvek tu stoji, na toj lokaciji.

5 Bivši pripadnici brigade 153 OVK, koja je bila
6 stacionirana u Zlašu će izjaviti da 1999. godine, na tom
7 imanju se isključivo nalazila jedinica BIE, pod komandom
8 optuženog. Sam optuženi je priznao da je često bio u Zlašu, u
9 martu i aprilu 1999. Tužilaštvo će predočiti iskaze više
10 svedoka koji će reći da je optuženi bio u zatvoru na imanju u
11 Zlašu, u različitim trenutcima, tokom perioda koji nas
12 interesuje.

13 Više neću imati slajdova. Nije nam potrebna Power Point
14 prezentacija.

15 Sada ću se Časni sude, osvrnuti na dokaze koje ćemo
16 predočiti. Odbrana je najpre navela dve odbrane u ovom
17 predmetu. Najpre je navela odbranu albijem.

18 Kada saslušate dokaze o alibiju zapitaćete se zašto
19 optuženi sada pokušava da kaže da nije bio na imanju u Zlašu,
20 u određenim trenutcima. Mi kažemo da je to zato što će dokazi
21 pokazati da su zapravo krivična dela za koja mi tvrdimo da su
22 izvršena, zaista počinjena tamo, a sada optuženi pokušava da
23 se udalji od tih zločina što više može.

24 Časni sude, vi ćete morati pažljivo da sagledate dokaze
25 Tužilaštva i Odbrane, kako bi ste ocenili da li zaista postoji

1 alibi. Mi tvrdimo da dokazi Tužilaštva, a izvesni dokazi
2 Odbrane jasno njega stavljaju na imanje u Zlašu, u određenim
3 trenutcima u aprilu 1999. godine. Šta više, dokazi će pokazati
4 da, u trenutcima kada nije bio u Zlašu, on je bio na mestima
5 odakle je vrlo lako i brzo mogao doći na Zlaš, za svega
6 nekoliko sati, bilo kolima ili pešice.

7 Na kraju krajeva, ni jedan od dokaza o alibiju ne
8 osporava optužbe iz optužnice. Predloženi alibi ne pruža niti
9 činjenične, niti pravnu zaštitu od odgovornosti. Pored te
10 takozvane odbrane albijem, Odbrana takođe tvrdi da se zločini
11 u Zlašu jednostavno nisu ni desili. Nije bilo hapšenja, nije
12 bilo zatočenih, niko tu nije bio držan, niko nije saslušavan,
13 premlaćivan, zlostavljan. Ništa od svega toga se nije desilo.

14 U tom smislu Veće treba da sagleda iskaze svih svedoka,
15 izjave optuženog, kao i ponašanje optuženog tokom istrage o
16 tim zločinima. Mi tvrdimo da će dokazi jasno pokazati da su ti
17 zločini počinjeni i da je optuženi odgovoran za njih.

18 Časni sude, osvrnimo se sada na krivična dela za koja se
19 tereti i na žrtve koje su protivpravno dovedene u zatvor na
20 imanju u Zlašu, gde su protivpravno držani u užasnim
21 okolnostima, saslušavani i brutalno zlostavljani, praktično
22 svakog dana.

23 Te žrtve su bili lokalni civili, Albanci sa Kosova. Niko
24 od njih nije učestvao u sukobima, u vreme kada su uhapšeni,
25 tučeni i ubijeni. Dok su saslušavani, zatočenici su optuživani

1 da su špijuni, da saraduju sa Srbima ili da su lopovi.

2 No istina je da nijedan od tih ljudi nije predstavljao
3 pretnju po OVK. Neki su pokušavali da prežive prodajući robu
4 na lokalnim pijacama, drugi su bili civili čija je jedina
5 krivica bila da su članovi druge stranke, Demokratske Lige
6 Kosova LDK, koju su neki pripadnici OVK doživljavali kao
7 političkog protivnika.

8 Časni sude, biće vam predočeni dokazi o tome kako su
9 žrtve iz ovog predmeta uhapšene i dovedene u Zlaš, uključujući
10 i iskaze nekih od žrtava. Oni će vam govoriti o tome kako je
11 izgledalo to imanje, ko je tu držan i koga su tu još
12 prepoznali. Čućete da, osim neutemeljenih optužbi iznetih
13 tokom saslušanja, njima nije rečeno zašto su uhapšeni niti
14 držani. Oni nisu dobili nikakve dokumente o hapšenju niti
15 puštanju na slobodu.

16 Čućete o tome kako su žrtve morale da spavaju na podu, u
17 štali, kako nisu dobijali dovoljno hrane i vode i kako su
18 držani u izuzetno nehigijenskim uslovima. Nije im pružena
19 zdravstvena nega, kako bi se zalečile povrede koje su im
20 zadali optuženi i njegovi potčinjeni tokom čestih saslušavanja
21 i premlaćivanja. Žrtve će vam govoriti o tim saslušavanjima i
22 premlaćivanjima, ko je sudelova u njima i kojim predmetima su
23 ih tukli. Saznaćete koja su im pitanja postavljana i za šta su
24 optuženi. Čućete kakve su im pretnje iznošene i kako se
25 postupalo sa njima i da je to predstavljalo mučenje.

1 Konkretno ćete čuti o ulozi optuženog tokom određenih
2 saslušanja i premlaćivanja, koje je nadzirao, vodio i
3 učestvovao u njima. Žrtve će govoriti o tome da su mogle da
4 čuju kada su drugi premlaćivani i govoriće vam o teškim
5 fizičkim i psihičkim povredama koje su pretrpeli, a neke od
6 njih su prisutne i dan danas.

7 Dokazi će pokazati da je jedna žrtva izdvojena i da je
8 posebno pretrpela teške povrede.

9 Nakon što su žrtve puštene sa imanja u Zlašu, u aprilu,
10 odnosno 19. aprila, da budem precizan, 1999. godine, zato što
11 su Srbi napredovali u okviru jedne ofanzive, ovom zatvoreniku
12 i još jednom nije dozvoljeno da ode. Ni jedan od njih nikada
13 kasnije više nije viđen živ. Izvesno vreme nakon toga, nakon
14 što je porodica vodila istragu, pronađeno je telo žrtve koja
15 je pretrpela teške povrede, u jednom plitko iskopanom grobu,
16 nedaleko od imanja u Zlašu i pored tog tela je pronađeno još
17 jedno telo.

18 Na osnovu ovih činjenica, u optužnici se optuženi tereti
19 za ratni zločin protivpravnog lišavanja slobode, surovog
20 postupanja i mučenja, kao i ubistva teško pretučene žrtve,
21 kojoj nije dopušteno da napusti imanje i čiji leš je pronađen
22 izvesno vreme kasnije.

23 Optuženi je odgovoran za krivična dela počinjena na
24 imanju u Zlašu, putem ličnog učstvovanja u njima, zajedno sa
25 svojim potčinjenim. Optuženi je upravljao tim imanjem i po

1 vlastitom priznanju on je imao vrhovnu vlast nad pripadnicima
2 BIE koji su se tu nalazili. On je lično učestvovao u
3 saslušavanjima i premlaćivanjima. On je imao vlast da spreči
4 zlostavljanje i da ih pusti ali on to nije učinio dok nije bio
5 primoran da evakuiše sve ljude iz tog imanja, zato što su
6 nadirale snage SRJ, odnosno Srbije.

7 Osim što je vodio, nadzirao i učestvovao u tim krivičnim
8 delima, optuženi je imao opširna saznanja o njima. On je
9 spavao u istoj kući gde su držani zatvorenici. Jauci bola su
10 se mogli čuti jer su bili toliko jaki da su ih zatvorenici
11 koji su bili sprat ispod mogli čuti.

12 Na telima zatvorenika su bili očiti tragovi zlostavljanja
13 koja su pretrpeli.

14 Pređimo sada na slajdove 10 molim.

15 I najzad na slajd br. 11.

16 Optuženi je zvanično postavljen na položaj komandanta
17 jedinice BIA u maju mesecu 1999. godine, a na to mesto
18 imenovao je g. Rrustem Mustafa, komandant operativne zone Llap
19 OVK-a.

20 Jedinica BIA bila je direktno potčinjena komandi
21 operativne zone LAV a ne bilo kojoj brigadi OVK koja je
22 delovala na tom području.

23 U svom dobrovoljnom razgovoru sa predstavnikom
24 Specijalizovanog tužilaštva, optuženi je priznao da je on
25 zadužen za vojnike OVK da je na njima imao kontrolu što je

1 okolnost koju će potvrditi i drugi pripadnici OVK koji će
2 svedočiti na ovom suđenju, a o tome svedoče i kontakti koji su
3 optuženi i njegovi potčinjeni imali što će takođe potvrditi
4 svedoci u ovom predmetu.

5 Nekoliko pripadnika BIA, učestvovali su zajedno sa
6 optuženim u zatvaranju, maltretiranju i ubistvu koji su se
7 odigrali u zatvoru na imanju u Zlašu u aprilu 1999. godine. To
8 ćete čuti od svedoka koji će potvrditi imena ovih potčinjenih
9 ili njihove nadimke koji su čuli dok su bili u Zlašu.

10 Osim BIA-e, još nekoliko drugih jedinica OVK takođe je
11 delovalo na istom području. Jedna od njih bila je 153. brigada
12 Hyzri Talla, a selo zlaš kao i celo područje Goljak bili su u
13 njenoj zoni odgovornosti. Štab te brigade nalazio se otprilike
14 na 15 do 20 minuta peške od zatvora na imanju u Zlašu i da
15 nije imala nikakvu ulogu u vezi sa događajima koji su se
16 odvijali u zatvoru na imanju u Zlašu.

17 Od jula ili avgusta 1998., pa najmanje do aprila 1999.
18 godine, jedinica BIA je u Zlašu držala, nešto što je optuženi
19 opisao kao sigurnu kuću koja se nalazila u zatvoru na imanju u
20 Zlašu. Zlaš je malo i zabačeno selo koje se nalazi otprilike
21 10 km istočno od Prištine u planinskom području Goljak.

22 Zamoliću sada Sudsku poslužiteljku /*greška prevodioca -
23 'sudsku službenicu'/'

24 Taj i sledeći slajd su fotografije imanja u Zlašu
25 snimljene iz vazduha 2006. godine, a snimio ih je UNMIK odn.

1 Misija UN na Kosovu. Na ovom slajdu možete videti malu grupu,
2 šačicu kuća koje čine ovo imanje. Dokazi će pokazati da su
3 žrtve držane u svega nekoliko zgrada na tom imanju, a da je
4 optuženi boravio na spratu, a da je ispitivao i saslušavao
5 neke od žrtava. Sva ta krivična dela, odigrala su se baš na
6 ovom imanju koje je prikazano na tom slajdu.

7 Da li bismo sada mogli da prikažemo slajd br. 13.

8 Ako sada malo umanjimo ovaj snimak, na prethodnom slajdu
9 videli smo imanje a ako je sada slika prikazana sa veće
10 daljine možemo da vidimo izolovani položaj ovog imanja. U
11 okolini nema ničega, sa jedne strane je šumica a sa druge
12 strane je put. S obzirom na to koliko je imanje malo i
13 izolovano, jasno je da zatvorenici koji su ovde dovedeni i
14 držani zatvoreni, bili potpuno odsečeni od sveta, tako da su
15 lica koja su bila prisutna na ovom imanju u aprilu 1999.
16 godine, morala znati šta se tamo dešava.

17 Sada, nekoliko reči o oružanom sukobu koji je bio u toku
18 u vreme kada su izvršeni navodni zločini u aprilu 1999.
19 godine.

20 U to vreme i tokom čitavog perioda na koji se odnosi
21 optužnica, postojao je oružani sukob koji nije međunarodne
22 prirode između OVK i snaga SRJ i Republike Srbije uključujući
23 i jedinice jugoslovenske vojske, policije i druge jedinice
24 MUP-a kao i druge grupe koje su se borile na strane
25 Jugoslavije i Srbije. Ta činjenica nije sporna.

1 Sukob je bio visokog intenziteta sa nizom ofanziva koje
2 su izvele snage Srbije i Jugoslavije u februaru i martu 1999.
3 godine i operacijama širokih razmera koje su sprovedene širom
4 Kosova uključujući protiv snaga OVK stacioniranih na području
5 Goljaka u aprilu 1999. godine.

6 Sukob je bio produženog karaktera, započeo je još 1998.
7 Dosta vremena pre nego što se odigrala krivična dela koja se
8 navode u optužnici i nastavio se tokom čitave 1999. godine i
9 tokom datuma počinjenja krivičnih dela.

10 Nivo organizacije zaraćenih strana bio je dovoljan da
11 ovaj sukob okvalifikuje kao oružani sukob po Međunarodnom
12 pravu. Snage SRJ i Srbije bile su prava savremena državna
13 armija, dobro organizovana i strukturisana sa centralizovanom
14 komandom, a OVK je već 1998. godine bila organizovana oružana
15 sila pod odgovornom komandnom strukturom. Imala je kontrolu
16 nad delovima teritorije Kosova i imala je sposobnost da
17 sprovodi vojne operacije koje dugo traju i koje su
18 koordinirane. Imala je odgovarajuće interne propise, naredbe,
19 saopštenja za javnost, lance i sisteme izveštavanja i
20 komunikacije kao i glavni štab i potčinjene borbene jedinice,
21 brigade, bataljone i čete i odeljenja. Bila je podeljena na
22 operativne zone od kojih je svaka imala svog komandanta imala
23 je sistem snabdevanja oružjem sisteme regrutacije, centre za
24 obuku i sistem obezbeđivanja vojničke discipline. Vojnici su
25 imali uniforme i jasna borbena obeležja. Svi ti elementi

1 ukazuju na to da je to bila dovoljno organizovana zaraćena
2 strana u oružanom sukobu i da je OVK to bez sumnje bila u
3 vremenskom periodu koja je relevantna za naš predmet.

4 Nekoliko presuda sa MKSJ-a i sudova bivše Jugoslavije i
5 kosovskih sudova, sadrži zaključke koje se odnose na
6 postojanje oružanog sukoba na Kosovu u aprilu 1999. Koji nije
7 bio međunarodnog karaktera, uključujući posebno predmete
8 *Dorđević i Milutinović*

9 Pred MKSJ-om i relevantni zaključci mogu se naći u tim
10 presudama. Ni jedna pravna ustanova nije osporila postojanje
11 tog oružanog sukoba i niko ko je u to vreme bio na Kosovu, ne
12 bi osporavao da je taj sukob na Kosovu postojao i vodio se.

13 Kao što će postati sasvim jasno u toku suđenja, krivična
14 dela za koja se tereti u optužnici, odigrala su se u kontekstu
15 ovog oružanog sukoba između OVK i snaga SRJ i Srbije na drugoj
16 strani. Krivična dela izvršili su aktivna vojna lica u zatvoru
17 na imanju u Zlašu koji je jedinica BIA koristila kao svoju
18 bazu. Optuženi je lično bio komandant jedinice BIA i učestvovao
19 je u relevantnom periodu u aktivnostima koje su povezane sa
20 oružanim sukobom. U toku saslušavanja, optuženi i njegovi
21 potčinjeni optuživali su žrtve da su špijuni i
22 kolaboracionisti, mada su te optužbe bile neodređene i u
23 suštini neosnovane, one su zajedno sa drugim okolnostima,
24 predstavljale jednu vezu između oružanog sukoba koji je u tom
25 trenutku bio u toku i krivičnih dela koja su počinili optuženi

1 i njegovi potčinjeni.

2 Sada mi dozvolite da se vratim na zgradu zatvora na
3 imanju u Zlašu gde su se odigrala krivična dela. To je bila
4 zgrada od dva sprata odn. Prizemlje jednog sprata kao što se
5 vidi sa fotografije koju smo prikazali.

6 To je jedna nevelika zgrada izolovana od drugih
7 građevina. Danas to imanje više ne postoji. Preostala je još
8 samo jedna kućica.

9 Pokazaću vam još nekoliko fotografija imanja koje je
10 snimio UNMIK u aprilu 2006. godine. Nadam se da će to biti od
11 pomoći Sudskom panelu da bolje razume raspored i izgled tog
12 mesta. Počeću od fotografija snimljenih iz vazduha 2006.
13 godine koje sam već prikazao pre nekoliko minuta.

14 Pa ću ljubazno zamoliti Sudsku poslužiteljku /*Sudskog
15 sekretara/ da nam sada prikaže sledeći slajd a to je slajd 14.

16 Okružena zgrada je ona zgrada gde kako Tužilaštvo tvrdi
17 su izvršena krivična dela za koja se tereti.

18 Molim da pređemo sad na slajd br. 15.

19 Časni Sude, na ovom slajdu, vidite tri zgrade na imanju
20 na kojem je bio zatvor u Zlašu. Tužilaštvo tvrdi da u aprilu
21 1999. Više Albanaca sa kosova je tu bilo zatočeno. Oni su bili
22 protivpravno zatočeni i zlostavljani. Plava strelica pokazuje
23 prostorije na gornjem spratu gde su bili pripadnici BIA-e, kao
24 i optuženi kada su boravili u Zlašu. Žuta strelica pokazuje
25 donji deo zgrade gde su držane žrtve.

1 Molim vas da nam prikažete sledeći slajd br. 16.

2 Na ovom slajdu vidite iste zgrade, ali iz nešto
3 drugačijeg ugla. Sa desne strane na fotografiji vidite zgradu
4 koja nas interesuje u ovom predmetu. Plava strelica pokazuje
5 na nju. Videćete ovo smo videli dakle na prethodnom slajdu a
6 videćete je ponovo i na kasnijim.

7 Molim poslužitelje /*službenike/ da nam pokaže slajd 17.
8 Ovde vidite glavnu zgradu gde su neke od žrtava zlostavljane.
9 Oni su bili u podrumu zgrade sa leve strane u odnosu na vrata.
10 Vidite žutu strelicu a vođeni su na stepenicama na gornji
11 sprat, gde su saslušavani i premlaćivani. Taj sprat je označen
12 plavom strelicom. Samo optuženi nam je dao detaljan opis te
13 zgrade.

14 Časni Sude, videćete istu zgradu sa fotografija jedna od
15 njih na slajdu 18.

16 Ovo je taj slajd, na tom slajdu zgrada je sa leve strane
17 plava i žuta strelica pokazuje mesto gde se nalazila BIA, gde
18 su vršena saslušanja i zlostavljanja žrtava i mesto gde su
19 držane žrtve, to je žutom strelicom pokazano.

20 Susedna manja zgrada, štala je jedina zgrada koja danas
21 još uvek tu stoji na toj lokaciji.

22 Bivši pripadnici brigade 153 OVK koja je bila
23 stacionirana u Zlašu će izjaviti da 1999. godine. Na tom
24 imanju se isključivo nalazila jedinica BIA-e pod komandom
25 optuženog. Sam optuženi je priznao da je često bio u Zlašu u

1 martu i aprilu 1999. Tužilaštvo će predočiti iskaze više
2 svedoka koji će reći da je optuženi bio u zatvoru na imanju
3 Zlaš u različitim trenucima tokom perioda koji nas interesuje.

4 Više neću imati slajdova. Nije nam potrebna *Power Point*
5 prezentacija.

6 Sada ću se, Časni Sude, osvrnuti na dokaze koje ćemo
7 predočiti. Odbrana je najpre navela dve odbrane u ovom
8 predmetu. Najpre je navela Odbranu alibijem.

9 Kada saslušate dokaze o alibiju, zapitaćete se zašto
10 optuženi sada pokušava da kaže da nije bio na imanju u Zlašu u
11 određenim trenucima. Mi kažemo da je to zato što će dokazi
12 pokazati da su zapravo krivična dela za koja mi tvrdimo da su
13 izvršena zaista počinjena tamo, a sada optuženi pokušava da se
14 udalji od tih zločina što više može.

15 Časni Sude, vi ćete morati pažljivo da sagledate dokaze
16 Tužilaštva i Odbrane kako biste procenili da li zaista postoji
17 alibi. Mi tvrdimo da dokazi Tužilaštva, a izvesni dokazi
18 Odbrane jasno njega stavljaju na imanje u Zlašu u određenim
19 trenucima u aprilu 1999. godine. Štaviše dokazi će pokazati da
20 u trenucima kada nije bio u Zlašu, on je bio na mestima odakle
21 je vrlo lako i brzo mogao doći na Zlaš za samo nekoliko sati
22 bilo kolima ili pešice.

23 Na kraju krajeva, ni jedan od dokaza o alibiju ne
24 osporava optužbe iz optužnice. Predloženi alibi ne pruža niti
25 činjeničnu niti pravnu zaštitu od odgovornosti.

1 Pored te tzv. odbrane alibijem, Odbrana takođe tvrdi da
2 se zločini u Zlašu jednostavno nisu ni desili. Nije bilo
3 hapšenja, nije bio zatočenih, niko nije držan, saslušavan,
4 premlaćivan, zlostavljan. Ništa se od toga nije desilo. U tom
5 smislu, Veće treba da sagleda iskaze svih svedoka izjave
6 optuženog kao i ponašanje optuženog tokom istrage o tom
7 zločinima. Mi tvrdimo da će dokazi jasno pokazati da su ti
8 zločini počinjeni i da je optuženi odgovoran za njih.

9 Časni Sude, osvrnimo se sada na krivična dela za koja se
10 tereti i na žrtve koje su protivpravno dovedene u zatvor na
11 imanju u Zlašu, gde su protivpravno držani u užasnim
12 okolnostima saslušavani i brutalno zlostavljani praktično
13 svakog dana. Te žrtve su bili lokalni civili Albanci sa
14 Kosova. Niko od njih nije učestvovao u sukobima u vreme kada
15 su uhapšeni, tučeni i ubijeni dok su saslušavani, zatočenici
16 su optuživani da su špijuni, da sarađuju sa Srbima ili da su
17 lopovi. No, istina je da ni jedan od tih ljudi nije
18 predstavljao pretnju po OVK. Neki su pokušavali da prežive
19 prodajući robu na lokalnim pijacama, drugi su bili civili čija
20 je jedina krivica bila da su članovi druge stranke,
21 Demokratske lige Kosova LDK, koju su neki pripadnici OVK
22 doživljavali kao političkog protivnika.

23 Časni Sude, biće vam predloženi dokazi o tome kako su
24 žrtve iz ovog predmeta uhapšene i dovedene u Zlaš uključujući
25 i iskaze nekih od žrtava. Oni će vam govoriti o tome kako je

1 izgledalo to imanje, ko je tu držan i koga su tu još
2 prepoznali.

3 Čućete da osim neutemeljenih optužbi iznetih tokom
4 saslušanja, njima nije rečeno zašto su uhapšeni niti držani.
5 Oni nisu dobili nikakve dokumente o hapšenju niti puštanju na
6 slobodu.

7 Čućete o tome kako su žrtve moraju da spavaju na podu u
8 štali kako nisu dobijali dovoljno hrane i vode i kako su
9 držani u izuzetno nehigijenskim uslovima. Nije im pružana
10 zdravstvena nega, kako bi se zalečile povrede koje su im
11 zadali optuženi i njegovi potčinjeni tokom čestih saslušavanja
12 i premlaćivanja. Žrtve će vam odgovoriti o tim saslušavanjima
13 i premlaćivanjima, ko je sudelovao u njima i kojim predmetima
14 su ih tukli. Saznaćete koja su im pitanja postavljana i zašta
15 su optuženi. Čućete kakve su im pretnje iznošene i kako se
16 postupalo sa njima i da je to predstavljalo mučenje. Konkretno
17 ćete čuti o ulozi optuženog tokom određenih saslušanja i
18 premlaćivanja koje je nadzirao, vodio i učestvovao u njima.
19 Žrtve će govoriti o tome da su mogli da čuju kada su drugi
20 premlaćivani i govoriće vam o teškim fizičkim i psihičkim
21 povredama koje su pretrpeli, a neke od njih su prisutne i dan
22 danas.

23 Dokazi će pokazati da je jedna žrtva izdvojena i gde
24 posebno pretrpela teške povrede. Nakon što su žrtve puštene sa
25 imanja u Zlašu u aprilu odn. 19. aprila, da budem precizan

1 1999. godine zato što su Srbi napredovali u okviru jedne
2 ofanzive, ovom zatvoreniku još jednom nije dozvoljeno da ode.

3 Ni jedan od njih nikada kasnije više nije viđen živ.

4 Izvesno vreme nakon toga, nakon što je porodica vodila istragu
5 pronađeno je telo žrtve koja je pretrpela teške povrede u
6 jedno plitko iskopanom grobu nedaleko od imanja u Zlašu i
7 pored tog tela je pronađeno još jedno telo.

8 Na osnovu ovih činjenica u optužnici se optuženi tereti
9 za ratni zločin protivpravnog lišavanja slobode, surovog
10 postupanja i mučenja kao i ubistva teško pretučene žrtve kojoj
11 nije dopušteno da napusti imanje i čiji leš je pronađen
12 izvesno vreme kasnije.

13 Optuženi je odgovoran za krivična dela počinjena na
14 imanju u Zlašu putem ličnog učestvovanja u njima zajedno sa
15 svojim potčinjenim. Optuženi je upravljao tim imanjem i po
16 vlastitom priznanju, on je imao vrhovnu vlast nad pripadnicima
17 BIA-e koji su se tu nalazili. On je lično učestvovao u
18 saslušavanjima i premlaćivanjima. On je imao vlast da spreči
19 zlostavljanje i da ih pusti ali on to nije učinio dok nije bio
20 primoran da evakuiše sve ljude iz tog imanja zato što su
21 nadirale snage SRJ odn. Srbije.

22 Osim što je vodio, nadzirao i učestvovao u tim krivičnim
23 delima, optuženi je imao opsežna saznanja o njima. On je
24 spavao u istoj kući gde su držani zatvorenici. Jauci bola su
25 se mogli čuti jer su bili toliko jaki da su ih zatvorenici

1 koji su bili sprat ispod mogli čuti. Na telima zatvorenika su
2 bili očiti tragovi zlostavljanja koja su pretrpeli.

3 Ovo je prikaz dokaza koji će biti predloženi u ovom
4 predmetu. Kao što sam rekao na početku svog izlaganja, ovo je
5 očigledan i jednostavan predmet optuženi i njegovi potčinjeni
6 su počinili krivična dela tokom nekoliko nedelja u periodu u
7 aprilu 1999. godine na izolovanom imanju u Zlašu. Optuženi je
8 bio prisutan, on je bio glavnokomandujući i on snosi
9 odgovornost za ta krivična dela.

10 Iz tih razloga, na kraju izvođenja dokaza, mi ćemo
11 tražiti od vas Časni Sude, da proglasite optuženog krivim za
12 krivična dela koja se stavljaju njemu na teret u optužnici.

13 Hvala.

14 Sudija nije uključio mikrofona.

15 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala, g.
16 Tužioče.

17 Vidim koliko je sati. 15 do 11 je. Predlažem da sada
18 napravimo pauzu od pola sata do 11:15h i da potom nastavimo i
19 vi možete početi svoju uvodnu reč. U redu?

20 Vidimo se za pola sata u 11:15h

21 --- Pauza uzeta u 10:45 časova

22 --- Sednica nastavljena u 11:41 časova

23 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod]

24 Opet smo u sudnici.

25 Dobrodošli. I pre nego što pređemo na uvodno izlaganje

1 zastupnika žrtava, imamo još jedno pitanje.

2 g. Von Bone, obavestili su me da vaš klijent više ne želi
3 da prisustvuje današnjem ročištu. Ja napominjem da postoji
4 postupak za to. Vidim da klimate glavom. Radi se o Pravilu
5 68(4) Pravilnika. Dakle, ako se ispune svi uslovi iz stava 4,
6 onda optuženi može da odbije da se pojavi.

7 Da li vi hoćete nešto da kažete u vezi toga?

8 G. VON BONE: [Prevod] Zahvaljujem, Časni Sude, i ostali u
9 sudnici.

10 Da, meni je optuženi objasnio da ne želi dalje da
11 prisustvuje sednici. Nemam ništa posebno da kažem u vezi toga.
12 To je jednostavno tako.

13 Ja pretpostavljam da on jednostavno dalje neće
14 prisustvovati ovoj sednici, a očekujem da će ponovo biti ovde
15 u ponedeljak. Naravno ja i dalje ću biti tu, da, da jasno je
16 da mi on jednostavno rekao da on ne želi da nastavi da
17 prisustvuje sednici.

18 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Ja ću vam
19 postaviti nekoliko pitanja u vezi toga.

20 Dakle, čak i ako to nije predviđeno pravilima, ja ću dati
21 reč Specijalizovanom Tužiocu i zastupniku žrtava da kažu šta
22 oni hoće u vezi toga ako smatraju da je to neophodno.

23 No, pre nego što to uradim, želim da pomenem neke uslove
24 koji se navode u stavu (4). Naravno, održano je prvo stupanje
25 pred Sud i g. Mustafa zna da je u principu njegovo prisustvo

1 neophodno. On sada više nije, znači u principu, on se odrekao
2 svog prava da bude ovde i to je uradio dobrovoljno.

3 G. VON BONE: [Prevod] Da, mogu da kažem nedvosmisleno da
4 se on danas odrekao svog prava da bude ovde danas.

5 Dakle, ovde se govori o pravu da se nekome sudi. E sad ja
6 nisam siguran u vezi samog suda, reč je suđenje, ali ovo se
7 odnosi samo na današnju sednicu.

8 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Da, ali
9 suđenje je počelo jutros, dakle ono što je meni važno je da
10 ćete vi tu biti prisutni, vi ste to potvrdili.

11 G. VON BONE: [Prevod] Da, tako je.

12 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] i vi ćete
13 zastupati interese svoga klijenta? U redu dakle videćemo da li
14 je u redu da Panel onda usvoji to.

15 G. MICHALCZUK: [Prevod] Zahvaljujem, Časni Sude.

16 Mi smatramo da je potrebno da optuženi bude ovde na
17 raspravama, međutim u tom smislu, slažemo se sa odlukom shodno
18 Pravilu (64) (4).

19 Želimo da bude jasno u transkriptu posebno da je optuženi
20 shodno Pravilu 64(4) (c) dobrovoljno i nedvosmisleno se odrekao
21 prava da se suđenje odvija u njegovom prisustvu. Dakle, to
22 mora biti jasno na transkriptu u slučaju da se nešto pojavi
23 kasnije u žalbenom postupku recimo da je optuženom bilo
24 uskraćeno pravo da prisustvuje suđenju, znači to je sada u
25 zapisniku, nije se tog prava odrekao dobrovoljno i postupak se

1 nastavlja u njegovom odsustvu a njegove interese će zastupati
2 njegova Odbrana.

3 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Zahvaljujem.

4 Dakle, to su pitanja koje sam postavila Odbrani i on je
5 odgovorio potvrdno. Dakle, to je sada u zapisniku.

6 G. VON BONE: [Prevod] Ja sam mislio da se govori o
7 Pravilu 68, a ne Pravilu 64.

8 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Da. Ja sam
9 to čula, dakle Pravilo 68(4).

10 G. MICHALCZUK: [Prevod] Pravilu 68(4)

11 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Dajem reč
12 Zastupniku Odbrane.

13 GĐA. PUES: [Prevod] Da.

14 Što se tiče Pravila 68, jasan princip koji se navodi u
15 Pravilu 68, je prisustvo optuženog, dakle tu se kaže

16 'da će mu se suditi u njegovom ili njenom prisustvu'.

17 Mi smatramo da je ovo jasno nepoštovanje prema žrtvama da
18 se ode pre nego što mi damo svoje uvodno izlaganje, ali u
19 redu. Radi se o principu dakle ako je Pravilo napisano u duhu
20 da se garantuje prisustvo optuženog.

21 Kada je tuženi na slobodi, onda se stavlja u pritvor, ako
22 ne prisustvuje suđenju, dakle mora se pokazati dobro
23 objašnjenje, da bi mu se priznalo odricanje od tog prava. Ako
24 optuženi nije na slobodi, onda tu stupa na snagu paragraf (4).
25 Uslovi su kumulativni. Znači, jasno se tu navodi koje sve

1 uslove treba ispuniti. Dakle, radi se o vašoj diskreciji.
2 Panel smatra da prisustvo optuženih nije neophodno za neka
3 konkretna ročišta.

4 E, sad na vama je da naložite da li će optuženi biti
5 prisutan ili ne. Dakle, ja želim da ako će ovako nešto da se
6 ponavlja svaki dan, da optuženi može da izabere da li je tu
7 ili nije, onda će biti vrlo traumatično za svedoke ako ne budu
8 imali priliku da se pripreme za to da li će optuženi biti tu
9 ili ne. Dakle, tu je velika razlika u sudnici. Ono što se
10 dešava je od ključne važnosti i naravno prisustvo optuženog na
11 njegovom sopstvenom suđenju, jasno ima veze sa pravičnošću
12 suđenja, sa pravednim suđenjem i naravno radi se i o pravu
13 optuženog, ali je šire od toga. Dakle, pravičnost je takođe
14 relevantna za spoljnje percepcije i za legitimitet suda.

15 Dakle, ja mislim da je važno da se na početku naglasi u
16 smislu buduće prakse da u stvari mora se usloviti prisustvo
17 optuženog tako da se to ne pretvori u mogućnost da optuženom
18 se sudi u odsustvu.

19 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Dakle, treba
20 nam odgovor na sve to.

21 Dajem reč Odbrani.

22 G. VON BONE: [Prevod] Pa, ja hoću samo da osvrnem se na
23 stvari koja je moja koleginica upravo rekla.

24 Praksa je da na svim raspravama koje smo do sada imali,
25 optuženi je mogao biti prisutan ili ne i on je mogao da se

1 odrekne tog prava, tako što se o tome podnese odgovarajući
2 dokument, dakle ja mislim da ovde nije pitanje da će to biti
3 nešto što će se ponavljati. Ja mislim da do toga neće doći. I
4 ja mislim da o tome nije donesena odluka i kao što sam rekao
5 njega zastupa branilac koji zastupa njegove interese i da je
6 on na optuženom kako će dalje da se postavi prema tome.

7 Naravno, očigledno razumem ovo što je rekla zastupnica
8 žrtava u vezi osećanja žrtava. Ne mogu da kažem da će ovo biti
9 standardno ponašanje ili ne, mislim da je to samo za danas, a
10 za ubuduće, svaki put ako je potrebno će se podneti
11 odgovarajući dokument.

12 Znači, videćemo da li će to biti potrebno da li će
13 optuženi prisustvovati u sudnici ili putem video linka ili
14 neće prisustvovati dakle, ja sam samo hteo da kažem to.

15 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Kako bih ja
16 dobro sažela to što ste vi rekli, da li vaše objašnjenje stava
17 4, Pravila 68, da to nije kumulativno.

18 G. VON BONE: [Prevod] Da, nije potrebno prisustvo.

19 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Pa, mislim
20 da se nismo baš shvatili, dakle kumulativno u smislu da mora
21 da se pojavi na prvom stupanju pred sudom, dakle i da je
22 obavešten da mora biti tu jeste obavešten i da se tog prava
23 odrekao, tako je i da ćete vi biti ovde. E sad, kada je u
24 pitanju mišljenje Panela da smatraju da je prisustvo potrebno
25 u vezi toga, da li vi tvrdite da to nije kumulativno.

1 G. VON BONE: [Prevod] Pa, koliko sam ja shvatio, radi se
2 o kompletnom Pravilu 68, koje je ona navela i da se to smatra
3 kumulativnim.

4 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Pa, to je i
5 moje pitanje.

6 G. VON BONE: [Prevod] Pa ja mislim da stav 4, Pravila 68
7 je kumulativan, dakle ta pitanja su kumulativna zar ne? Dakle,
8 od 1 do 6.

9 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] U redu vi
10 ste odgovorili na moja pitanja u vezi uslova i stava 4 (a) do
11 (e), vi smatrate da su to sve zbirna pravila.

12 Da li Tužilac ima šta da kaže.

13 G. MICHALCZUK: [Prevod] Ne, Časni Sude.

14 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Zastupnik
15 svedoka?

16 GĐA. PUES: [Prevod] Ne, Časni Sude.

17 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Ja ću se
18 sada konsultovati sa svojim kolegama, ja to neću uraditi ovde,
19 ali mi ćemo izaći iz sudnice, mislim da vas nećemo dugo držati
20 ali mislim da je to bolje da uradimo van sudnice. Dakle, mi
21 ćemo sada napustiti sudnicu.

22 --- Prekid zasedanja u 11:55 časova

23 --- Nastavak zasedanja u 12:08 časova

24 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod]

25 Sada ću izdati usmeni nalog po Pravilu 68(4) Pravilnika.

1 Napominjem da je u ovom predmetu optuženi došao radi
2 prvog pojavljivanja, da je obavešten da se od njega zahteva da
3 bude prisutan, da je nedvosmisleno i svojevolejno se odrekao
4 prava na svoje prisustvo, da je njegov branilac prisutan i da
5 će predstavljati njegove interese na ovom ročištu. Međutim s
6 obzirom na konkretne okolnosti ovog predmeta Panel smatra da
7 iako je prisustvo optuženog obavezno, nije neophodno da on
8 danas bude prisutan, međutim s obzirom na ovo odbijanje da
9 bude prisutan i g. Von Bone, to se odnosi samo na ostatak
10 današnjeg ročišta.

11 Panel zadržava diskreciono pravo da prinudi optuženog, da
12 bude prisutan čak i ukoliko se odrekne svog prava na
13 prisustvo.

14 Time je moj nalog završen.

15 Zamoliću Sudsku službenicu da obavesti obezbeđenje da
16 može da organizuje povratak optuženog u pritvorsku jedinicu.

17 A, g. Von Bone, htela sam sa vama da raspravim još jedno
18 poslednje pitanje, ili da to podelim sa vama. Naime, da bi
19 Panelu bilo drago ako bi ste obavestili svog klijenta, da mu
20 nećemo dozvoliti tokom budućih ročišta da koristi jezik kojim
21 izražava nepoštovanje prema bilo kojoj strani u postupku ili
22 prema bilo kome od učesnika, kao što je to učinio danas kada
23 je pominjao Specijalizovano Tužilaštvo.

24 G. VON BONE: [Prevod] Ja ću ga svakako obavestiti o tome.

25 PRESEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

1 Dobro, sada gledam koliko je sati 12:15h. Mislim da je
2 sada pravi trenutak za Zastupnicu žrtava gđu Pues, da uzme reč
3 i iznese svoje uvodno izlaganje.

4 Izvolite.

5 GĐA. PUES: [Prevod] Časni Sude, predstavnici
6 Specijalizovanog Tužilaštva, Odbrana i svi drugi koji možda
7 prate ovaj postupak danas.

8 Pre svega, napominjemo odsustvo optuženog, tako da nisam
9 mogla da se obratim eksplicitno g. Mustafi što sam nameravala
10 da učinim, budući da je veoma važno, da na neki način svi u
11 ovome učestvujemo.

12 Mi to vidimo kao odsustvo poštovanja, njegovo odsustvo,
13 ali bez obzira na to važno je da danas iznesemo ono što je
14 važno sa tačke gledišta žrtava. Moram reći da je ovo jedan
15 poseban trenutak za sve žrtve koje učestvuju u ovom postupku.
16 to je trenutak na koji svi oni čekaju i svi se nadaju da će
17 najzad dočekati pravdu.

18 Prošlo je već 22 godine od kako su žrtve u čije ime ja
19 ovde govorim i koje svi mi ovde predstavljamo, doživele
20 događaje koji su izmenili njihove živote. Ja sam se upoznala i
21 razgovarala sa svima njima, sa svim žrtvama koje učestvuju u
22 postupku. svi ti sastanci bili su obeleženi teretom bola i
23 traume. Ni jedna od rana koje su im nanete 1999. Nije
24 zacelila. Neke od fizičkih jesu. Možda su se pretvorili u
25 ožiljke ili u čvoruge ili su im iskrivile udove ili oštetile

1 vid, međutim ni jedna od nevidljivih rana nije imala priliku
2 da zaceli te povrede bacile su senku na sve druge aspekte
3 njihovih života na trenutke koji bi trebali da im donesu
4 radost i sreću.

5 Lično me je pogodilo u kojoj meri je trauma prisutna,
6 koliko jak bol i strah osećaju sve žrtve kojima je dopušteno
7 da učestvuju u ovom postupku.

8 Časni Sude, čuli smo argumente Tužilaštva. Tužilac je
9 izneo krivična dela izvršena u Zlašu i mi nećemo ponavljati ni
10 optužnicu ni argumente Tužilaštva već ćemo se baviti tim
11 temama.

12 Pre svega, usredsredićemo se na to šta ovaj sudski
13 postupak znači za žrtve koje predstavljamo kako bismo svima
14 omogućili da bolje razumete njihov interes, njihova gledišta i
15 njihove brige. Zatim ćemo preći na njihovu potrebu za pravdom,
16 istinom i reparacijama. I najzad završićemo naše uvodno
17 izlaganje time što ćemo ponovo navesti reči žrtava koje
18 učestvuju u postupku, reći ćemo kakve su njihove želje i
19 viđenje budućnosti. Nadajmo se da će to doprineti ostvarenju
20 njihovih želja i tome da one postanu stvarnost.

21 Šta ovaj postupak znači za žrtve? Reći ću pre svega da je
22 razočaranje među žrtvama veliko. One čekaju i čekaju toliko
23 dugo da su se već umorili od neispunjenih obećanja. Žrtve koje
24 su propatile u rukama OVK su izneverene jer nisu imale nikakvu
25 priliku da traže efikasno zadovoljenje pravde. Ni pred domaćim

1 ni pred hibridnim ni pred međunarodnim sudovima.

2 Ta izneverenost je naravno, kontekst formiranja ovog suda
3 i zašto će njegov rad biti poslednja prilika da se postigne
4 pravda i obeštećenje za žrtve.

5 Zato se moramo obratiti Sudskom panelu i pozvati vas da
6 kakvu god odluku donesete u ovom postupku, cilj i vodilja mora
7 biti da se odmah obezbedi pravda. Ne treba doneti ni jednu
8 odluku zbog obzira koji vode računa o ažurnosti postupka ili
9 pragmatičnim razlozima. Kriterijum treba biti koja odluka će
10 obezbediti da se ostvari pravda. Za žrtve koje učestvuju u
11 ovom postupku važno je da budu u mogućnosti da dođe do nekog
12 razrešenja da se stavi tačka i da steknu utisak da je njihovom
13 čekanju došao kraj.

14 Postoji još jedna dimenzija koja je veoma važna, a to je
15 veo ćutanja koji okružuju krivična dela koja su počinili borci
16 OVK. Veo ćutanja pokriva neka od krivičnih dela počinjena za
17 vreme rata na Kosovu. Žrtve koje učestvuju u postupku, ćutale
18 su i ućutkivane su svih ovih godina. Oni žive u zemlji gde se
19 na mnogim mestima OVK slavi kao junačka formacija. Postoji
20 ogroman pritisak da se ne postavljaju pitanja koja bi mogla da
21 bace ljagu na sjajni lik junaka OVK.

22 Ovo suđenje može biti prilika da se polako započne
23 razgovor da se dopusti dijalog na Kosovu da bi se u potpunosti
24 razumelo šta se zaista dešavalo za vreme rata. To je prilika
25 da se strgne veo ćutanja koji prekriva pomenuta krivična dela.

1 To je takođe važna prilika za buduće naraštaje na Kosovu a i
2 šire, da steknu širu sliku o svojoj istoriji da nešto nauče i
3 shvate.

4 Do dana današnjeg, slika o događajima na Kosovu je
5 neuravnotežena. Ovo suđenje predstavlja važnu priliku da se
6 uhvatimo u koštac sa tom neravnotežom pošto je to ključni
7 aspekt ovog suđenja, objasniću detaljnije zašto sadašnji
8 narativ o ratu na Kosovu iz 1999. nije uravnotežen.

9 11609 žrtava od ukupno 13535 žrtava ovog rata bili su
10 civili. Deo tih žrtava bile su direktno žrtve boraca OVK zbog
11 toga je ta grupa žrtava na sistematski način marginalizovana.
12 U mnogo kom smislu oni nisu bili tretirani ravnopravno sa
13 onima koji su slavljani kao mučenici, invalidi, veterani i
14 pripadnici OVK. Zbog toga je jedan važan deo istorije ostaje
15 neispričan i neprepoznat. Glasovi žrtava kao što sam već
16 rekla, ućutkivani su iz straha od odmazde i dalje
17 marginalizacije.

18 Žrtve nisu tretirane kao žrtve samo jednom, kada su se
19 zločini desili u vreme rata već su propratile i posle rata.
20 Ostavljene su potpuno same, posredno ili neposredno su
21 zastrašivane i ućutkivane tokom nekoliko decenija.
22 Zastrašivanje onih koji su se usudili da dignu glas protiv
23 albanskih izvršilaca krivičnih dela, bilo je problem u
24 postupcima pred međunarodnim i hibridnim sudovima.

25 Kada je reč o Srbima kao izvšicima, zastrašivanje nije

1 bio problem, nasuprot tome, ljudi su bili spremni da izađu u
2 javnost i ispričaju svoju priču. Žrtve srpskog režima imale su
3 platformu da otvoreno iznesu svoje iskustvo da za to budu
4 primljene sa razumevanjem u svojoj zajednici. Žrtve koje su
5 nastradale od strane boraca OVK do danas žive u strahu i
6 suočavaju se sa društvenim ostrakizmom /*u engl. transkriptu
7 piše 'apatijom'/ i potrebno im je mnogo hrabrosti da bi
8 učestvovali u ovom postupku i pomognu da se ispravi nepotpuna
9 slika o ratu.

10 Neravnoteža o kojoj sam govorila takođe se odražava u
11 domaćem zakonodavstvu ilustrativni primer je zakon o statusu i
12 pravima mučenika invalida veterana pripadnika OVK, civilnih
13 žrtava rata i njihovih porodica. Taj zakon koji je takođe u
14 javnosti poznat kao Zakon o ratnim reparacijama, omogućava
15 pristup reparacijama samo određenim kategorijama ljudi.

16 Prema tom zakonu, civilna žrtva rata je lice koje je
17 poginulo ili je ranjeno usled dejstva neprijateljskih snaga od
18 februara 1998. do juna 1999. godine. Civilni talac je civil
19 koga je neprijatelj držao zatvorenog u svojim logorima
20 najmanje 3 dana odn. 72 sata.

21 Korišćenje kategorije neprijateljske strane smatra
22 pripadnike OVK mučenicima, a isključuje sve žrtve krivičnih
23 dela koja su počinili borci OVK. Tim žrtvama poriče se bilo
24 kakvo pravo ili skromna penzija koja im se može dodeliti po
25 osnovu ovog zakona.

1 U suštini situacija se može sažeti sledećim rečima:
2 Ukoliko je neko žrtva srpskog režima, onda postoje podsticaji
3 da ispričaju svoju priču da traže pravdu i da dobiju
4 obeštećenje ukoliko je žrtva neko ko je proizvoljno zatvoren,
5 mučen i ubijen od strane boraca OVK onda ga ignorišu, prave
6 ludim, manipulišu, poriču ili optužuju da nije dovoljno veliki
7 patriota.

8 Kada je reč o sećanju na rat odn. spomeničkom nasleđu,
9 nema velike razlike. Dovoljno je prošetati se glavnim trgovima
10 gradova i mesta na Kosovu da bi se videli kipovi pripadnika
11 OVK i spomenici koji su im podignuti ali takođe da postoji
12 svega nekoliko spomenika koji čuvaju sećanja na civilne žrtve
13 a nema ni jednog jedinog koji čuva sećanje na događaje u
14 kojima su izvršioci bili vojnici OVK.

15 Situacija je stoga mnogo složenija, nego što crno-bela
16 slika o ratu koja se do sada nametala sugerise. U sadašnjem
17 narativu postojao je slavni rat, borba između dve grupe
18 srpskih snaga i OVK pa ipak to je samo deo cele priče. Ovo
19 suđenje stoga predstavlja jedinstvenu priliku da se pomogne i
20 da se rasvetli skrivena priča o žrtvama koje su propatile zbog
21 toga kako ih je tretirala OVK.

22 To je i veza sa pravom žrtava na istinu, na to ću se
23 vratiti kasnije u toku izlaganja. U ovom trenutku želim da
24 podsetim na presudu Evropskog suda za ljudska prava koja je i
25 te kako dobro poznata ovom Panelu, mislim na predmet *El Masri*

1 koje je utvrđeno veoma važno ne samo za žrtve već i za druge
2 žrtve u sličnim predmetima kao i za širu javnost koji svi
3 imaju pravo na to da znaju šta se zaista dogodilo.

4 Neuravnotežena slika je i te kako važna ne samo u smislu
5 učešća žrtava u ovom predmetu, već i za širu javnost.

6 Prihvatanje njihovih patnji i dobijanje reparacija ili nekog
7 vida obeštećenja u ovom postupku, nije važno samo za žrtve
8 koje mi ovde predstavljamo. To je važno i kao signal i
9 podsticaj drugima da podele sa javnošću neko slično iskustvo
10 da ispričaju svoje priče. Oni treba da znaju da nisu sami u
11 takvoj borbi.

12 Časni Sude, i svi vi koji možda pratite ovo ročište na
13 nekom drugom mestu, nema ničega što ikada može oprati ubistvo,
14 mučenje i surovo postupanje. Ovo suđenje nije suđenje borbi za
15 nezavisnost Kosova. Čuli smo Tužioca koji je već govorio na tu
16 temu. Ja ću to poduprti dodatnim argumentima. Legitimitet
17 borbe OVK kao što je odbrana nagoveštavala u prethodnim
18 izjašnjenjima nije nešto što bi ikada moglo da opravda
19 mučenje, proizvodno zatočavanje, surovo postupanje ili
20 ubistvo. Oni koji su se borili za nezavisnost ili slobodu na
21 Kosovu ili negde drugde, moraju poštovati zakone i običaje
22 ratovanja kao i humanitarno pravo.

23 Da navedem nešto što mi je jedan od žrtava kazao u
24 razgovoru:

25 'Neprijatelj je bio Srbija. Mi smo pomagali i podržavali

1 borbu protiv Srbije. Uložili smo mnogo u borbu OVK. Morali smo
2 da se borimo. Neprijatelji nisu bili iz mog naroda i ne
3 dovodimo u pitanje vrednosti OVK'.

4 To je ona priča koju treba ispričati i koju čuti na ovom
5 suđenju. Krivična dela koja su izvršena, izvršena su protiv
6 sunarodnika, ljudi i žena iz istog naroda koji su nepravедno
7 zatvarani i brutalno ubijani. Žrtve međutim nisu mogle ni da
8 ožale ono što ih je snašlo, nisu smele da ispričaju ono šta ih
9 je snašlo jer su stigmatizovane godinama. Čutale su iz straha.

10 Da bi Kosovo moglo da se razvija, a to je poruka ne samo
11 za Sudski panel već i za širu javnost, važno je da Kosovo ima
12 mogućnost da raste s obzirom da je ono veoma lepa zemlja i
13 mora da se suoči sa nekim neprijatnim istinama. Mučenje je
14 zabranjeno kako u miru, tako i u ratu. Pravo na život je
15 osnovno ljudsko pravo. To su odredbe koje su obavezujuće u
16 međunarodnom pravu i obavezuju svakoga.

17 OVK je bila obavezna da poštuje pravo na život, zabranu
18 mučenja, isto tako kao što to mora da poštuje bilo koja druga
19 borbena sila. Krivična dela izvršena su na svim stranama. To
20 međutim niukoliko ne opravdava bilo kakvo kršenje navedenih
21 zabrana niti opravdava izvršavanja bilo kojih ratnih zločina.
22 Ratno pravo odnosi se na sve strane na bilo kom sukobu i mora
23 se poštovati. To je veoma jednostavno.

24 Žrtve traže da se prizna nepravda koja im je učinjena.
25 Ovo suđenje je važno jer će ono razotkriti i prikazati u ovoj

1 sudnici neke od tih neprijatnih istina. Postoji iskrena nada
2 da će ljudi na Kosovu pratiti ovaj postupak, slušati i
3 razumeti o čemu je reč. Ovo suđenje ne bavi se pitanjem
4 legitimnosti borbe za nezavisnost već osnovnim humanitarnim
5 pravima.

6 Jedno jedino suđenje je negde daleko u Hagu neće preko
7 noći pomoći da se preokrene neuravnoteženost narativ o ratu,
8 neće strgnuti veo ćutanja, neće ukloniti stigmu koju
9 doživljavaju žrtve OVK, ali one žrtve koje su bile dovoljno
10 hrabre da učestvuju u ovom postupku nadaju se ipak da će ovo
11 možda biti jedan prvi mali korak koji može najaviti izmenu.

12 Kako se na albanskom kaže u jednoj izreci 'pika pika
13 mbushet pusi.' Kap po kap bunar se puni, ili kako bi se kod
14 nas reklo 'zrno po zrno - pogača'. Žrtve se nadaju tome. To je
15 zamajac njihovih nada da će ovo možda biti mali doprinos i
16 prvi korak ka promeni.

17 Sada bih prešla na temu pravde i istine.

18 Sve žrtve koje učestvuju u postupku nadaju se pravdi. To
19 je jasno, ali šta pravda zapravo znači. Sa stanovišta žrtava,
20 oni žele da oni koji su odgovorni budu izvedeni pred lice
21 pravde. Žele da budu osuđeni za zločine koji su počinili.

22 I u ovom suđenju mi smo se usredsredili na optuženog
23 Saliha Mustafu, koji je izabrao da ne prisustvuje danas. Žrtve
24 se nadaju da će on snositi posledice shodno zakonu za dela za
25 koja je optužen. Žrtve se nadaju da svi oni koji su odgovorni

1 za zločine koji su počinjeni će u nekom trenutku biti izvedeni
2 pred lice pravde.

3 Kako bi se pravda sprovela, mi svi moramo da shvatimo
4 kakva je situacija na Kosovu i kada kažem 'mi', to se odnosi
5 na većinu lica danas u sudnici i koje nisu sa Kosova i koje
6 nisu ni živele ni radile tamo tokom svoje karijere. To utiče
7 na naše poimanje stvari i moramo biti svesni tog kulturnog
8 jaza koji postoji i koji će se odraziti na naš rad.

9 U ovom trenutku bih se dotakla jedne teme o kojoj je
10 kratko bilo rečeno tokom jedne konferencije. Da li bi sudije
11 Panela trebalo da odu na mesto zločina. Specijalizovani
12 Tužilac kaže da nema više šta tamo da se vidi, Odbrana je
13 istog stava. A sa kriminalističkog stanovišta to je možda
14 tačno. Neposredni dokazi su odavno nestali. Zlaš je mesto koje
15 se promenilo.

16 To su potvrdili moji razgovori sa žrtvama koje učestvuju
17 u postupku pa ipak jedna od tih žrtava je rekla 'sudije treba
18 tamo da odu da se lično uvere i vide'. Ali zašto bi ta poseta
19 trebala da bude bitna i kakve to veze ima sa tim kulturnim
20 jazom o kojim sam govorila?

21 Ja sam lično otišla u Zlaš i neposredno po dolasku blizu
22 sela, pojavili su se neki ljudi koji su me pitali zašto sam
23 tu. Vozač koji me je vozio, postao je izuzetno nervozan i
24 zabrinut. Ono što je isprva delovalo kao mirno mesto u brdima
25 na domak Prištine, se ispostavilo da je mesto kojem vlada

1 opresivna atmosfrera. U selu su i dan danas prisutna sećanja i
2 simboli OVK. Ja sam puno saznala tokom te kratke posete.

3 Pokazalo se u kojoj meri je ovo mesto bilo idealno da
4 bude mesto mučenja. Ko bi tu čuo jauke mučenih ili došao u
5 njihovu pomoć. To mi je takođe pokazalo koliko je OVK
6 sveprisutna. Pogled na Zlaš danas bi nam bolje pokazalo kroz
7 šta su prošle žrtve koje će svedočiti pred Sudom i kako je to
8 izgledalo pre 22 godine.

9 Otići na mesto zločina je možda izazov i možda se ne čini
10 bitnim, ali mi smatramo da je ta poseta u interesu pravde.
11 Pravilo 74 Pravilnika o postupku i dokazima daje mogućnost
12 Sudskom panelu da donese odluku u tom smislu i po našem
13 mišljenju Panel treba da iskoristi to pravo.

14 U interesu je pravde je da se iskoristi ta mogućnost,
15 kako bismo makar pokušali da premostimo taj kulturni jaz koji
16 nužno postoji. Nada za pravdom je blisko povezana sa nadom da
17 se napokon shvati šta se desilo i da se razotkrije istina.
18 Istina nam daje osnaženje i ima isceljujuće dejstvo. Mi to
19 prihvatamo za prošlost, sadašnjost i budućnost. To su reči
20 Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija, Antonio Gutereša,
21 koji je priznao i prepoznao pravo žrtava na istinu i pravdu i
22 reparaciju međunarodnom pravu. Pravo na istinu znači da znamo
23 u potpunosti šta se desilo koje su konkretne okolnosti koje
24 sudelovao u njima i da znamo u kojim okolnostima su se kršenja
25 odgirala kao i zašto.

1 Jedna od tih indirektih žrtava koje sudeluju ovde je
2 rezimirala tu nadu za istinom na odgovarajući način: 'Mi
3 želimo da znamo ko je to uradio i zašto.' To su dva
4 jednostavna pitanja ko i zašto. Budući da mi zastupamo grupu
5 žrtava, njihova iskustva i nade nisu jednake.

6 Zašto? To je pitanje koje je zajedničko svim žrtvama. Ni
7 jedna žrtva ne može da objasni zašto je bila podvrgnuta
8 premlaćivanju nasilju i povredama. To će vam pokazati kako
9 ćemo mi zastupati žrtve ovde.

10 Mi ćemo iskoristiti naše pravo da postavljamo pitanja i
11 da razotkrijemo šta se desilo. To je od suštinske važnosti za
12 žrtve i u tom kontekstu mi primamo k znanju odluke Panela o
13 pravima žrtava i o vođenju postupka. I mi pozdravljamo tu
14 priliku da možemo da postavimo pitanje kada to bude primereno
15 kako bi se razotkrila istina.

16 Optuženi nije više prisutan u sudnici, ali se nadam da će
17 Odbrana preneti g. Mustafi šta imam da mu kažem, a to je da je
18 u njegovim rukama da nam pomogne da dobijemo te odgovore. Mi u
19 potpunosti poštujemo njegovo pravo na ćutanje i razumemo da je
20 on u teškoj situaciji, međutim kao zastupnik žrtava ja želim
21 da istaknem u kojoj meri bi on mogao da doprinese davanju
22 odgovora, čije ruke su sprovele ubistvo voljenog sina.

23 Mi ga pozivamo da prihvati svoju odgovornost i pruži te
24 odgovore. Shvatamo da će ovaj poziv ostati bez odgovora sada,
25 tim pre što je sada prazno mesto gde je on trebalo da sedi,

1 ali želimo da ukažemo da bi zaista bio hrabar i častan čin
2 ukoliko bi vam pružio te odgovore.

3 Razotkriti istinu takođe znači da treba pokazati u kojoj
4 meri su žrtve doživele patnju, žrtve koje učestvuju u postupku
5 i koje imaju dvostruki status imaćemo mogućnost da daju iskaz
6 pred sudom i mi ćemo blagovremeno obavestiti Panel ukoliko
7 žrtve žele da iskoriste mogućnost da dodatno iznesu svoje
8 stanovište i bojazni direktno Panelu.

9 Časni Sude, sada ćemo govoriti o pitanju reparacija i ja
10 ću sada dati reč mojoj kolegici, Liesebeth Zegveld.

11 GĐA ZEGVELD: [Prevod] Hvala.

12 Časni Sude, Specijalizovani Tužioče, Branioče, g. Mustafa
13 premda niste prisutni, diplomatska konferencija Ženevske
14 konvencije iz 1949. godine je istakla:

15 'Nije dovoljno dati pravo da se zaštite lica i da se
16 prebace odgovornosti na države, zaštićena lica moraju imati
17 podršku koja je potrebna kako bi ostvarili svoja prava, inače
18 će biti bespomoćna sa pravnog stanovišta u odnosu na silu u
19 čijim su rukama bile'.

20 Oni koji su pisali Ženevske konvencije su u pravu. Stav
21 žrtava usled kršenja humanitarnog prava mora biti ocenjenog na
22 temelju njihovog prava da traže reparaciju, a to znači da mogu
23 da se direktno obrate organu kome mogu da podnesu žalbu.

24 Potreba da se obrazuju ova veća izvan Kosova i da u njemu
25 rade lica koja nisu državljani Kosova i se pravda činjenicom

1 da bi se time olakšao rad drugih nacionalnih sudova na Kosovu.
2 Njihov rad je bio onemogućen. Ova Veća omogućavaju zaštitu
3 svedoka i zaštitu od korupcije političkog uticaja. Ovaj Sud je
4 označen kao način da se na Kosovu pruži pravda žrtvama ranijih
5 zločina.

6 Međutim, zakon ovog Suda takođe omogućuje žrtvama da
7 pokrenu krivičan postupak pred domaćim sudovima. To je čudno s
8 obzirom na sve prepreke koje postoje na sudovima na Kosovu. To
9 je kontradiktorno i narušava cilj koji u osnovi rada ovog Suda
10 kao i fundamentalna prava žrtava.

11 Danas ću govoriti o taksi međunarodnih sudova koji su
12 uputili žrtve ka domaćim sudovima šta je bilo sa tim
13 prosleđenim predmetima. Koja je ta nacionalna praksa kao što
14 ćete videti zaista je ta praksa nezadovoljavajuća i onda ću
15 govoriti šta možemo očekivati od građanskih parnica koje se
16 vode na sudovima na Kosovu a ne ovde.

17 I na kraju, kada budem govorila o ovim Specijalizovanim
18 Većima, istaćiću važnost kompenzacije kao oblik reparacije.

19 Pravo na reparaciju i pravnu zaštitu je čvrsto
20 ustanovljeno u međunarodnom humanitarnom pravu. To je deo
21 običajnog prava. Međutim, ali ni jedan međunarodni krivični
22 Sud nije uskratio žrtvama to pravo, ali drugo je pitanje da li
23 bi trebalo da imamo primere nacionalnog ili međunarodne pravne
24 zaštite.

25 Prepušteno je pojedinim međunarodnim sudovima ili domaćem

1 pravu da odluči kako da se ostvari to pravo na pravnu zaštitu.

2 I citiram principe -- principe o pravu na pravna sredstva
3 međunarodnih zajednica -- Ujedinjenih nacija (ispravka
4 prevodioca).

5 Član 13. Evropske konvencije kaže, da pojedinci imaju,
6 treba da imaju nacionalnu pravnu zaštitu.

7 1993. Kada je obrazovan MKSJ, Savet bezbednosti je
8 prepoznao pravo žrtava, ali nije pružio pravnu zaštitu. Na
9 MKSJ-u je ideja bila da treba da se obrate domaćim nacionalnim
10 sudovima.

11 Tako da, čini se da ne postoji pravo žrtve na pravnu
12 zaštitu pred međunarodnim organom. No, istovremeno sudije
13 MKSJ-a su iznova i iznova ukazivali na to da domaći sudovi su
14 izneverili žrtve.

15 U martu 2011., Predsednik MKSJ-a je govorio o
16 nemogućnosti žrtava da se obrate domaćim sudovima i rekao je
17 citiram njegove reči:

18 'Tribunal ne može putem samih presuda doneti mir i
19 pomirenje u region. Druga sredstva moraju da upotpune krivične
20 postupke ukoliko želimo da imamo dugi mir i ta pravna zaštita
21 mora da bude adekvatna reparacijama koje žrtve treba da dobiju
22 za svoju patnju.'

23 I zatim je pozvao da se obrazuju fond za žrtve koje
24 padaju pod nadležnost MKSJ-a. On je to uradio zato što domaći
25 sudovi u bivšoj Jugoslaviji nisu imali takvu mogućnost za

1 žrtve.

2 O tome je govorila i Međunarodna organizacija za
3 migracije. Na zahtev predsednika MKSJ-a, ta organizacija je
4 sačinila izveštaj 1993. Ako se ne varam, ne 2013. U tom
5 izveštaju, organizacija je potvrdila da mnogi ako ne većina
6 žrtava nemaju pravnu zaštitu i rekla citiram deo izveštaja s
7 obzirom na važnost.

8 'U praksi međutim, Međunarodna organizacija za migracije
9 je saznala da u svim zemljama bivše Jugoslavije su suočene sa
10 često nepremostivim poteškoćama da dobiju pravnu zaštitu putem
11 sudova. To obuhvata nedostatak finansijskih sredstava za
12 plaćanje sudskih troškova advokata, psihološki fizički teret
13 koji sa sobom nose duga suđenja. Nesostupnost dovoljnih
14 dokumentarnih dokaza i stalno nedostatak svesti među žrtvama o
15 tome kolika su njihova prava'. Na posletku:

16 'Organizaciji je rečeno da dobiti reparacije ne garantuje
17 efektivnu pravnu zaštitu, budući da sprovođenje često ispadne
18 često ispadne isto toliko teško kao i dobijanje same naknade.
19 Usled toga, nije omogućen delotvoran pristup reparacija većini
20 žrtava međunarodnih zločina počinjenih u bivšoj Jugoslaviji i
21 to je iskustvo koje je blisko mnogim drugim slučajevima ratnih
22 zločina.'

23 Prva odluka o kompenzaciji u bivšoj Jugoslaviji je doneta
24 u junu 2015. godine. 20 godina je bilo potrebno da prođe da se
25 to desi, a to se desilo zato što su nevladine organizacije

1 pružile značajnu podršku.

2 Od tri predmeta u bivšoj Jugoslaviji u kojima je
3 kompenzacija izrečena, samo jedna presuda je pravosnažna.
4 Advokat u tom predmetu je rekao da osuđeni nema nikakvu
5 imovinu i stoga će biti teško da se sprovede kompenzacija.

6 Dakle, nema nikakve garancije da će se sprovesti
7 kompenzacija i ništa nije niti MKSJ niti država Bosne i
8 Hercegovine preduzela po tom pitanju.

9 Poput MKSJ-a, Sud za Liban je takođe uputio žrtve domaćim
10 sudovima. Po okončanju suđenja, žrtve mogu da traže
11 kompenzaciju pred Građanskim sudom u libanu, pozivajući se na
12 presudu Međunarodnog suda za Liban, međutim Pretresno veće tog
13 Suda je potvrdilo da Liban nema opšti nacionalni program
14 kompenzacije za žrtve.

15 I veće je navelo 'na osnovu zakona u Libanu ne postoji
16 opšti nacionalni program za žrtve zločina. Žrtva može da traži
17 kompenzaciju za štetu koju je potvrdila tako što će povesti
18 građansku parnicu bilo pred istim krivičnim zakonom pred kojim
19 je osuđen izvršilac ili zasebno pred nadležnim građanskim
20 sudom'.

21 Ja sam pogledala sudsku praksu sudova u Libanu i nisam
22 pronašla ni jednu jedinu presudu u kojoj je izrečena
23 kompenzacija za žrtvu.

24 U postupcima pred Sudom za Liban, neke žrtve koje su
25 učestovale u postupku su izjavile da su dobile neki oblik

1 kompenzacije od porodice Hariri. Drugi su dobili izvesnu svotu
2 novca na osnovu programa *ex gratia*, koju je pokrenuo premijer
3 Libana. Neki su mogli da iskoriste polisu osiguranja, nekima
4 su plaćeni zdravstveni troškovi, ali većina žrtava je ostala
5 bez bilo kakve kompenzacije, a ako su je dobili, ona je
6 potpuno neadekvatna.

7 U osuđujućoj presudi Ayyash od 11. decembra 2020, govori
8 se o nemogućnosti žrtava da dobiju kompenzaciju o domaćim
9 sudovima. Pravni predstavnici su tražili da se obrazuje fond
10 za žrtve za zločine g. Ayyahsa. S obzirom na nedostak programa
11 kompenzacije žrtava u Libanu, oni su tražili da Pretresno veće
12 preporuči obrazovanje takvog programa i takođe su rekli da
13 pretresno veće treba da naloži g. Ayyashu citiram:

14 'Dokazi na suđenju su pokazali da postoji istinska
15 nejednakost u tome kako su žrtve g. Ayyasha dobile
16 kompenzaciju i kako se sa njima postupalo i većina i dalje
17 nije dobila kompenzaciju' kraj citata.

18 Veće je konstatovalo da je ovo u suprotnosti sa osnovnim
19 pravilima Ujedinjenih nacija o pravu na pravnu zaštitu, Veće
20 je jasno navelo 'da je čvrstog gledišta da ima moralnu i
21 zakonsku obavezu da žrtvama zločina pod nadležnosti
22 specijalnog tribunala uradi sve što može da im pomogne da
23 dobiju pravnu zaštitu.'

24 Međutim, Veće je dalje napomenulo da ono nema ovlašćenja
25 i moć da izda formalna naređenja ili naloge protiv g. Ayyasha

1 ili Vlade libanske republike. Veće je dakle preporučilo Vladi
2 libanske republike

3 (a) da osnuje program kompenzacije na nacionalnom nivou
4 koja poštuje principe Ujedinjenih Nacija i

5 (b) osnivanje specijalnog fonda za žrtve zločina koji
6 potpadaju pod nadležnost Specijalnog Tribunala.

7 Ako pogledamo ovu praksu, može se izvući samo jedan
8 zaključak. Upućivanje žrtava na nacionalne sudove radi
9 kompenzacije u stvari nije nikakva opcija domaće sudstvo
10 institucionalni okvir politička praksa i resursi u stvari
11 određuju da li žrtve mogu da iznesu svoje zahteve. Posledica
12 toga je da je pravna zaštita na raspolaganju nekim žrtvama a
13 nekim ne.

14 Međunarodni krivični sudovi nude žrtvama mnogo bolji
15 pristup da ostvare kompenzaciju. Primeri su: Specijalna veća
16 Suda u Kambodži, Izvanredno veće Afričko u Senegalu itd.

17 I tačno je da je pristup od predmeta do predmeta
18 Međunarodnog krivičnog suda dovelo do nedoslednih sudske
19 prakse. U najnovijem predmetu Ntaganda je u stvari napravljena
20 prekretnica što se tiče reparacija za žrtve.

21 U ovom slučaju, Sud je stvarno imao pristup koji se bavio
22 i žrtvama i stavio naglasak na cilj reparacija. Ja se neću
23 detaljno baviti praksom ovog i drugih međunarodnih krivičnih
24 sudova.

25 Moja poenta je da domaći sudovi ne pružaju nikakvu

1 mogućnost a međunarodni sudovi treba u potpunosti da primene
2 svoju nadležnost kako bi omogućili žrtvama da ostvare pravo na
3 reparacije. Ostavljanje tj prepuštanje žrtava na milost i
4 nemilost domaćih pravnih sistema čini ih zavisnih od toga da
5 li nacionalno pravosuđe predviđa mogućnost podnošenja zahteva
6 za kompenzaciju vrlo često oni to ne rade.

7 Ovo Specijalizovano veće treba da bude otvoreno za
8 pomaganje žrtvama da ostvare svoje pravo na reparaciju. Mi
9 znamo da mogućnost postoji i po zakonu i po pravilima. Dakle,
10 Sud može da da nalog za reparaciju i može takođe da usmeri
11 žrtve na građanske parnice na Kosovu. Smatramo da treba da
12 uradi prvu stvar.

13 Panel u ovom slučaju je tražio mišljenje veštaka po ovom
14 pitanju i mi očekujemo ovaj izveštaj, ali hoću samo ukratko da
15 se pozabavim nekim rizicima za žrtve ako budu upućeni na
16 Nacionalni sud.

17 Dakle, Zakon o kompenzaciji žrtava zločina postoji na
18 Kosovu. Usvojen je konačno 2015. godine. Taj program je onda
19 pokrenut dve godine kasnije, 2017. Dakle, pod tim programima
20 kompenzacija se može tražiti od države kada žrtva ne može da
21 dobije restitucije od osuđenog i optuženog iz drugih izvora.

22 Međutim, ovde postoji problem. Ministarstvo pravde odbilo
23 je da potvrdi da li taj program pokriva žrtve iz predmeta o
24 ratnim zločinima restitucija i reparacija žrtava je trenutno
25 nepoznato područje što se tiče suđenja o ratnim zločinima na

1 Kosovu. Čak i ako u nekim presudama se izriču kazne zatvora,
2 dakle domaći sistem Kosova je izdao žrtve ratnih zločina od
3 kako se rat završio.

4 Još jedan problem se tiče zaštite identiteta. Mi smo
5 videli na Kosovu da se u suđenjima krije identitet svedoka
6 kako bi se zaštitili, ali u građanskim parnicama ne postoji
7 taj mehanizam i zbog toga žrtve ne mogu ili ne žele da upute
8 zahtev za kompenzaciju zbog rizika od otkrivanja.

9 Još jedna prepreka je negativna stereotipizacija žrtava
10 koje traže kompenzaciju. To smo videli u zemljama bivše
11 Jugoslavije, i takav stav pokazuje nedovoljno poznavanje
12 sudija i nedovoljnu svest o osnovnim pravima žrtava koje imaju
13 povrede iz rata. Isto tako smo, iz bivše Jugoslavije videli da
14 iako je nekim žrtvama uspelo da dobiju pravnu zaštitu, mnogima
15 to nije bilo moguće.

16 Dakle, želim da sada završim sa nekoliko opservacija u
17 vezi reparacija koje traže naši klijenti o ovom predmetu.

18 Kao prvo, oni žele da se krivično gone i osude
19 počinitelji zločina protiv njih. Tužilaštvo, tužba i krivično
20 gonjenje samo po sebi je deo reparacija. Uspeh u ovom predmetu
21 bi bio osećaj da je utvrđena istina i to je nešto što je od
22 ključnog značaja za naše klijente. Međutim žrtve imaju
23 različite interese sopstvene.

24 Jedan od njih je da budu kompenzovani. Dakle, to je
25 osnovni pravni princip da se lice treba kompenzovati, treba da

1 ima pravnu zaštitu u slučaju da je bila žrtva nekog drugog
2 lica.

3 Ovaj princip postoji u svakom nacionalnom sistemu po
4 međunarodnom zakonu pravo na kompenzaciju takođe priznaju
5 osnovni principi o pravu na pravnu zaštitu Ujedinjenih Nacija.
6 Međunarodni krivični sud takođe priznaje ovaj princip.

7 Dakle, mi smo primili k znanju primedbe Panela u ovom
8 predmetu o važnosti istine i da utvrđivanje istine možda je
9 čak i važnije od naknade od odštete i mi se slažemo da je
10 pronalaženje istine od primarne relevantnosti, ali isto tako
11 tražimo da Veće ozbiljno shvati pitanje kompenzacije.

12 Naravno, to počinje određivanjem obima štete koje su
13 pretrpele žrtve prema Članu 22(7) Zakona, i mi eksplicitno
14 tražimo da Panel to utvrdi.

15 Uz pravo na odštetu, dolazi i pravo da se ta odšteta i
16 ostvari. Zakon omogućava Specijalizovanim većima da nalože
17 prodaju i zaplenjene imovine i da se deo te imovine podeli
18 među žrtvama. [BRISANO] Po nalogu Pretresnog veća I.

19 [BRISANO] Po nalogu Pretresnog veća I.

20 [BRISANO] Po nalogu Pretresnog veća I. Vrlo često smo videli da
21 se na kraju ne izvrši dodeljena reparacija. Imamo primere za to.

22 Kasnije, tokom ovog suđenja mi ćemo se baviti mogućom
23 potrebom za osnivanjem fonda, ako optuženi budu osuđeni i ako
24 nemaju sredstva da na pravi način kompenzuju žrtve. Sada želim
25 da kažem da mi cenimo pitanja koje je Panel postavio veštacima

1 u vezi ovoga.

2 Pre nego što ponovo dam reč mojoj koleginici, želim da
3 kažem nešto o reparaciji. Reparacija ratnih zločina je
4 imperativni zakon pravde. Relevantnost njihovih prava dovodi
5 se u pitanje, ako ne postoji pravna mogućnost da ih oni i
6 ostvare.

7 Kao što je rekao Lord Denning:

8 'Pravo bez pravne zaštite nije nikakvo pravo'.

9 Panel će morati da odluči da li će on sam da izda nalog o
10 reparaciji, ili će uputiti žrtve na građanske parnice u drugim
11 sudovima. Međutim, prilikom te odluke, Panel treba da bude
12 rukovođen normativnom težinom koja međunarodna zajednica
13 pripisuje ljudskim pravima humanitarnom pravu i principima o
14 pravu na pravnu zaštitu.

15 Interes pravde zahteva da Specijalizovana veća odole
16 iskušenju da žrtve upućuju na druge sudove na Kosovu. To bi
17 bilo pogrešno jer žrtve imaju poteškoća da ostvare svoja prava
18 i da se šteta koja im je naneta prizna pred kosovskim
19 sudovima. To znači da u stvari svoja prava ne bi mogli da
20 ostvare zakonskim putem.

21 U interesu pravde i interesu zakona i interesu naših
22 klijenata, mi tražimo da Panel sam rešava sve ove zahteve.

23 Sada vraćam reč mojoj koleginici.

24 GĐA. PUES: [Prevod] Dakle, reparacije treba odobriti svim
25 žrtvama koje sudeluju u postupku.

1 Nikakav novac ne može da vrati izgubljenog člana
2 porodice. Novac nikako ne može da ispravi godine depresije
3 života, uskraćene mogućnosti da se radi i živi kao pre životom
4 koji prihvata radost i sreću. Međutim, kao što je već
5 spomenula moja koleginica, mi ovim formalno tražimo da Panel
6 izda odluku o obimu štete gubitka i povreda žrtava u skladu sa
7 Pravilom 22(7) Zakona i to ćemo formalno podneti.

8 Žrtve imaju pravo na reparaciju i to smo već detaljno
9 objasnili.

10 Žrtve koje svedoče u svojstvu svedoka će pružiti Panelu
11 mogućnost da razumeju štetu i povrede i gubitak. Zastupnik
12 žrtava će doprineti utvrđivanju obima koji su ti zločini imali
13 tako što će direktno postavljati pitanja žrtvama koje
14 učestvuju u suđenju kao svedoci. Ništa od ovoga ne treba da
15 bude iznenađenje.

16 Mi smo jasno u prethodnim podnescima rekli da je ovaj
17 Panel najprikladnije sudsko telo koje može da dodeli
18 reparacije.

19 Po Članu 22(7), pruža se mogućnost da se ograniči odluka
20 kojom se žrtve zločina mogu identifikovati međutim ovo samo
21 važi ako odluka da se utvrdi šteta bi neopravdano produžila
22 krivični postupak. Mi smo na samom početku ovog suđenja.

23 Ovim što iznosimo danas na samom početku suđenja, mi
24 pružamo Panelu svaku mogućnost da obezbede da se zahtev za
25 oštetu uvaži tokom postupka bez izazivanja nepotrebnog

1 kašnjenja.

2 Član 22(8) Zakona, predviđa za dodelu kolektivnih ili
3 pojedinačnih reparacija. Tražimo da Panel u stvari reparacije
4 određuje na pojedinačnoj osnovi konkretno, to je potrebno kada
5 su u pitanju direktne žrtve mučenja čiji su životi zauvek
6 uništeni. Svi oni zaslužuju pojedinačnu odštetu za patnje koje
7 su prošli kolektivne reparacije treba da idu uz pojedinačne
8 reparacije.

9 Dodeljivanje reparacija neće međutim mnogo značiti ako to
10 ne može da se sprovede u praksi. Moja koleginica je jasno
11 rekla da je jako teško žrtvama da stvarno i dobiju reparacije
12 koje su odredili međunarodni sudovi i mi znamo da Panel neće
13 moći ovo baš ni da promeni.

14 Međutim, ovaj Sud je forum gde treba da se ostvari
15 pravda. Pravda nije samo poštovanje pravila i vođenje
16 postupka. To nije samo aranžman u sudnici koji je bitan.
17 Aranžmani unutar foruma pravde nisu uvek dovoljni da bi se
18 ostvarila pravda. Naravno pravičnost postupka je od ključne
19 važnosti, ali samo ovo automatski ne znači da se pravda
20 ostvari.

21 Važno je da pravda bude ostvarena i da se postigne
22 opipljiv ishod. Prema tome, želim da iskoristim priliku i da
23 pozovem vladu Kosova i međunarodnu zajednicu da se pobrinu da
24 žrtve ostvare svoje pravo na reparacije.

25 Napominjemo da je skorašnja inicijativa vlade da radi na

1 strategiji tranzicione pravde i kao što smo naveli jasno
2 danas, sadašnji zakoni i mogućnosti za dodelu reparacija zbog
3 ratnih zločina isključuju određene grupe žrtava. Fond za žrtve
4 koji bi pokrio one žrtve krivičnih dela pod nadležnošću
5 Specijalizovanih veća Kosova bi u stvari bio bitan korak u
6 ostvarivanju prava. Mi razumemo da je za to potrebna politička
7 volja i podrška međunarodne zajednice i Kosova.

8 Dakle, ovo bi bio jako važan korak u ostvarivanju prava
9 žrtava.

10 Iako poziv za jedan opšti fond za žrtve podrazumeva i
11 političku dimenziju, on je zasnovan na realizaciji da žrtve
12 imaju prava u ovom postupku. pravda se ne može postići samo
13 osnivanjem suda poštovanjem pravila. Pravda takođe mora da se
14 meri svojim ishodom.

15 Indijski filozof Sen je sasvim prikladno rekao da li
16 analiza pravde mora biti ograničena na poštovanje opštih
17 pravila od strane osnovnih institucija zar ne bi trebalo
18 takođe da razmotrimo ono što se dešava u društvu uključujući i
19 živote kakvim ljudi stvarno žive da bi stvarno nešto postigli.

20 Nadamo se da će se ovde uslišiti naš poziv da se osnuje
21 kolektivni fond. Dakle, hoću da kažem da vama kao i vladi
22 Kosova i svim kontributorima ovog Suda da je osnivanje fonda
23 za žrtve deo koji nedostaje u čitavoj slagalici. To je nešto
24 što je u interesu žrtava sa kojima sam razgovarala, koji su
25 naglasili da ne žele nikakvu odštetu iz ruku optuženih, ali bi

1 pozdravili formiranje kolektivnog fonda.

2 Ovim želim da sažmem naš pravni položaj.

3 Mi ćemo iskoristiti priliku da postavimo pitanje gde je
4 to prikladno, gde možemo da doprinesemo otkrivanju istine.

5 Isto tako, smatramo da Veće treba da obiđe mesta gde su
6 izvršeni zločini kako bi bolje shvatili kontekst u kome su se
7 odigrali.

8 Blagovremeno ćemo obavestiti Panel koliko žrtava želi da
9 iskoristi priliku da svoje gledište iznesu pred ovim Sudom
10 širem od sveočenja.

11 Dakle, ovim tražimo da Panel izrekne odluku u skladu sa
12 Članom 22(7) Zakona.

13 Da naglasim još jednom važnu priliku. Ovo suđenje
14 predstavlja da se obelodani stradanje žrtava koje su
15 ućutkivane toliko dugo vremena.

16 Završiću ovo izlaganje danas sa nekim od formulacija koje
17 se odnose na nade i želje žrtava koje su oni izneli u vezi sa
18 budućnošću:

19 'Sklad i miran porodični život. To je ono čemu se ja
20 nadam. Želim a budem slobodan, slobodan od straha budući da
21 sam u opasnosti.'

22 'Želimo da stvorimo državu koja zaista ravnopravno brani
23 svačija prava.'

24 'Moj najveći san bio bi da živim u miru da ne budem
25 zaplašen, da svi poštuju zakon i budu ravnopravni pred zakonom

1 i vladavinom prava.'

2 Hvala vam na pažnji.

3 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Zahvaljajem
4 gđi. Pues.

5 Time je zaključeno uvodno izlaganje Tužilaštva kao i
6 zastupnika žrtava. Pre nego što napravimo pauzu za ručak, neke
7 kratke napomene, pošto je sada tačno 90 minuta od kad smo
8 počeli sa radom.

9 Panel će saslušati svedočenje prva dva svedoka Tužilaštva
10 između ponedeljka, 20. septembra i utorka, 28. septembra 2021.

11 Pripremajući se za prvo svedočenje, želim da obavestim
12 strane u postupku i zastupnike žrtava da kada je reč kako
13 organizovati postupak i istpitivanje svedoka, posle svakog
14 glavnog ispitivanja, Panel će možda postaviti jedno ili više
15 pitanja g. Mustafi u vezi sa iskazom svedoka u skladu sa
16 Pravilom 142, stav 2 pravilnika. G. Mustafa će naravno imati
17 pravo na ćutanje.

18 Sada ćemo napraviti pauzu za ručak do pola 3, a zatim
19 ćemo nastaviti sa radom. Imamo neka pitanja u vezi sa
20 obelodanjivanjem o kojima moram da raspravim sa Tužilaštvom.
21 Takođe imam još jedno pitanje zbog koga ćemo morati da pređemo
22 na poluzatvorenu sednicu, tako da ćemo i to obaviti.

23 I to je za sada to. U ovom trenutku prekidamo sa radom.

24 --- Pauza za ručak uzeta u 13:13 časova

25 --- Sednica nastavljena u 14:30 časova

1 PRESEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Ima promena
2 među prisutnima od pre pauze, vidim da je Specijalizovani
3 Tužilac odsutan, ima li još nekih izmena u sastavu timova?

4 G. MICHALCZUK: [Prevod] Ne, Časni Sude.

5 PRESEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] da,
6 prepoznajem sva druga lica.

7 G. Von Bone, predstavnici Sekretarijata, vidim da i u
8 timu Odbrane postoji neka promena, jesam li u pravu ili ne?

9 G. VON BONE: [Prevod] Da, Časni Sude. Možda će g. Shala
10 morati da se povuče, pa će nam se možda kasnije pridružiti.

11 PRESEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Da, samo
12 zbog zapisnika je to važno.

13 G. VON BONE: [Prevod] Tako je.

14 PRESEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Samo da
15 bismo znali ko je tu, a ko ne.

16 Sada bih vas zamolila da pređemo na poluzatvorenu
17 sednicu.

18 Zamoliću Sudskog službenika da to obezbedi jer moram da
19 porazgovaram jer moram da porazgovaram sa Tužilaštvom.

20 [Poluzatvorena sednica]

21 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

22

23

24

25

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7 [Javna sednica]

8 SUDSKI SEKRETAR: [Prevod] Ponovo smo na javnom zasedanju,
9 Časni Sude.

10 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

11 Pre nego što zaključimo današnje ročište, Panel bi želeo
12 da kao što sam ranije napomenula prodiskutuje o dva pitanja
13 vezana za obelodanjivanje.

14 Prvo pitanje je sledeće: Panel je primetio nedavno da je
15 Tužilaštvo obelodanilo više setova dokaza, naime setove 50 do
16 72. Kada je Panel pregledao ove setove u programu *Legal*
17 *Workflow*, nije nam bilo jasno šta koji sad sarži da li je reč
18 o ponovnom obelodanjivanju neredigovanih materijala koji se
19 odnose na svedoke, na kog svedoka se svaki konkretni dokument
20 odnosi, da li to takođe obuhvata i oslobađajuće materijale i
21 koji je nivo poverljivosti tih materijala kao i da li su oni
22 navedeni na spisku materijala koji je Tužilaštvo nedavno
23 podnelo u dokumentu F201.

24 Da bismo imali neke informacije o tome sve ove koje sam
25 upravo navela, potrebno nam je da otvorimo dokumente jedan po

1 jedan i teško nam je da se u tim setovima dokumenata
2 orijentišemo. Sa naše tačke gledišta zaista bismo bili
3 zahvalni Tužilaštvu ukoliko bi moglo da podnese nešto kao
4 obaveštenja o obelodanjivanju makar u formi tabela, gde bi
5 bile iznete ove informacije koje sam upravo navela kao i RNA
6 brojevi za setove dokumenata od 50 do 72 kao i za bilo koje
7 buduće setove dokumenata ukoliko ih bude jer bi nam to bilo od
8 pomoći ja pretpostavljam i drugoj strani u postupku i
9 učesnicima u suđenju da bi mogli da prođu brže kroz sve te
10 dokumente umesto da ih otvaraju jedan po jedan da li bi tako
11 nešto bilo moguće to je pitanje za Tužioca.

12 I ukoliko je taj odgovor potvrđan u kom roku biste to
13 mogli da obavite. Izvolite.

14 [Specijalizovano Tužilaštvo se konsultuje]

15 G. MICHALCZUK: [Prevod] Samo nekoliko reči objašnjenja u
16 vezi sa ovim.

17 Tačno je da smo od Seta broj 50 počeli sa
18 obelodanjivanjem materijala koji je ranije već obelodanjen.
19 Ovog puta obelodanjujemo neredigovanu formu dokumenata da bi
20 Odbrana mogla bolje da se pripremi za unakrsno ispitivanje
21 predstojećih svedoka, pogotovu ovih prvih a i da bi Sudski
22 panel imao sve na raspolaganju kada počnemo da saslušavamo
23 svedoke od sledeće sedmice nadalje.

24 Ukoliko bilo šta nije jasno u vezi sa sadržajem tih
25 paketa, jasno nam je da bi to moglo da bude tako, ja vam se

1 formalno izvinjavam zbog toga. Mi ćemo pripremiti sveobuhvatni
2 spisak, gde ćemo navesti sadržaj setova tih dokumenata i to
3 ćemo takođe dostaviti do petka ove nedelje najkasnije. Pa
4 mislim da ćemo time postići da sve bude jasno.

5 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala, g.
6 Tužiloče ako je tako, onda ću sada saopštiti jedan usmeni
7 nalog da bi bilo jasno šta će biti u vašem obaveštenju o
8 obelodanjivanju.

9 Taj nalog glasi ovako:

10 Nalažem Tužilaštvu da podnese obaveštenja o
11 obelodanjivanju za Setove dokaznih materijala 50 do 72 ili
12 bilo koje buduće setove uključujući i sledeća obaveštenja. ERN
13 broj za svaki dokument koji je obelodanjen u okviru tih setova
14 opis sadržaja svakog seta dokumenata uključujući da li je reč
15 o dodatnom obelodanjivanju manje redigovanih ili neredigovanih
16 materijala ako je to slučaj i u vezi sa kojim svedokom su ti
17 dokumenti, da li su oni navedeni na spisku u prilogu 1
18 podneska 201 pravilo ili pravila po kojima se obelodanjuju kao
19 i stepen poverljivosti tih dokumenata.

20 Time je ovaj usmeni nalog zaključen. Dobro. U redu.

21 Drugo pitanje je sledeće. Panel je zapazio da neki od Rna
22 brojeva dokumenata koji su pokazani svedocima tokom razgovora
23 sa Tužiocem ne mogu da se pronađu u programu *Legal Workflow*.
24 Imamo utisak da je to zbog toga što su ovi dokumenti iznova
25 numerisani. Imamo neke primere npr mogla bih da pomenem

1 svedoka 03593. Vidim da već klimate glavom. Možete li to da
2 nam objasnite.

3 G. MICHALCZUK: [Prevod] Časni Sude, zaista kada smo
4 pokazivali neke dokazne predmete svedocima u toku
5 pretpretresnog postupka, onda smo koristili stare dokazne
6 predmete i stare RN brojeve sada postoje novi u setovima
7 dokumenata od 50 do 72 to bi trebalo sve razjasniti jer njih
8 obelodanjujemo sa odgovarajućim brojevima koji treba da budu
9 tamo i koje ćemo koristiti u toku ispitivanja svedoka.

10 Tako da, mislim da kada budemo podneli ta obaveštenja o
11 obelodanjivanju onda će sve biti jasno jer će to uključivati i
12 tačne brojeve pa neće biti nikakve zbrke. Ni na čijoj strani
13 ako je stvorena konfuzija, mi se još jednom izvinjavamo zbog
14 toga. Za nas je ovo lako pošto mi vodimo postupak, mi
15 dodeljujemo te brojeve a nekome drugome to nije tako
16 očigledno.

17 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Da li bismo
18 možda mogli da dobijemo i tabelu u kojima biste napravili
19 uporedni spisak dokumenata sa starim i novim RNA brojevima jer
20 ako imamo takvu tabelu i onda otvorimo neku izjavu svedoka,
21 možemo tu odmah da pronađemo samo novi broj onda ćemo to naći
22 u programu *Legal Workflow*.

23 G. MICHALCZUK: [Prevod] Da, Časni Sude, naravno da ćemo
24 napraviti takvu tabelu i dostaviti vam je.

25 Da bi se izbegla svaka zbrka npr. Ukoliko čitate

1 pretpretresne izjave, stari broj se kasnije citira npr neka
2 fotografija koja je pokazana svedoku, sada je sa novim brojem,
3 tako da ćemo vam dostaviti takvu tabelu.

4 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] u redu, onda
5 ću izneti još jedan usmeni nalog da bih to obezbedila.

6 Nalažem Tužilaštvu da podnese uporednu tabelu u kojoj se
7 navode stari referentni brojevi i sadašnji Rna brojevi svih
8 dokumenata, koje će Tužilaštvo pokazati svedocima koje
9 namerava da pozove da svedoče.

10 To je kraj ovog usmenog naloga.

11 Hvala.

12 U ovom trenutku gledam da li neko od strana u postupku
13 ili zastupnici žrtava imaju još nekih tema koje žele da
14 pokrenu danas?

15 G. MICHALCZUK: [Prevod] Ne, Časni Sude, Tužilaštvo nema
16 ništa dodatno da iznese.

17 GĐA. PUES: [Prevod] Hvala, ništa sa naše strane.

18 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] G. Von Bone

19 G. VON BONE: [Prevod] Časni Sude, primetio sam da je
20 Tužilaštvo podnelo zahtev za usvajanje materijala nezavisno od
21 svedoka, pa se pitam kakav je status tog zahteva u ovom
22 trenutku, da li je to nešto o čemu postoji neka odluka.

23 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Da, da, znam
24 tačno na koji podnesak mislite,

25 G. VON BONE: [Prevod] Nije mi sasvim jasno kakav je

1 status tog dokumenta u ovom trenutku. To je zahtev za
2 usvajanje određenih materijala.

3 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Kao što smo
4 rekli u našoj odluci o mogućnosti usvajanja dokaza mi ćemo
5 doneti pozitivnu odluku npr. Ukoliko je reč o zahtevu po Članu
6 37., a u slučaju drugih dokumenata nećemo odlučiti ništa a vi
7 naravno možete da iznesete svoje primedbe dakle još uvek je u
8 toku taj vremenski period kada imate pravo na to.

9 Ukoliko je potrebno mi ćemo doneti eksplicitnu odluku u
10 zavisnosti od toga, šta su relevantna pravila i zakoni, a to
11 smo takođe objasnili u našoj odluci u usvajanju. Nadam se da
12 to razjašnjava vaše nedoumice.

13 G. VON BONE: [Prevod] Do kada biste želeli da dobijete
14 naše primedbe?

15 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Pa, ukoliko
16 se ne varam, mislim da smo se pripremili da to bude 24.
17 Septembra, to je Podnesak 169, stavovi 43 do 45.

18 Da li da vam to ponovim?

19 Da, razumem, možda previše brzo, da, odgovore treba
20 dostaviti do 24. septembra Podnesak 169, stavovi 43 do 45 kao
21 i stavovi 35 i 36. To je zahtev za direktno usvajanje. Panel
22 to neće tako nazvati već samo spisak sa materijalima, ali o
23 tome se zapravo radi.

24 Da li sam uspela da razjasnim vaše nedoumice, da li je to
25 odgovor na njih?

1 G. VON BONE: [Prevod] Da Časni Sude, hvala.

2 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] U redu.

3 Ako nema daljih pitanja, time onda zaključujemo današnje
4 ročište.

5 Zahvaljujem stranama u postupku, zastupnicima Tužilaštva
6 i njihovom timu kao i Sekretarijatu na prisustvu. Želim da se
7 zahvalim i prevodiocima i zapisničarima kao i audiovizuelnim
8 tehničarima i obezbeđenju i sudskim službenicima koji su nam
9 danas bili od pomoći.

10 Sada prekidamo sa radom.

11 --- Ovim se saslušanje završava u 14:47 časova

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25